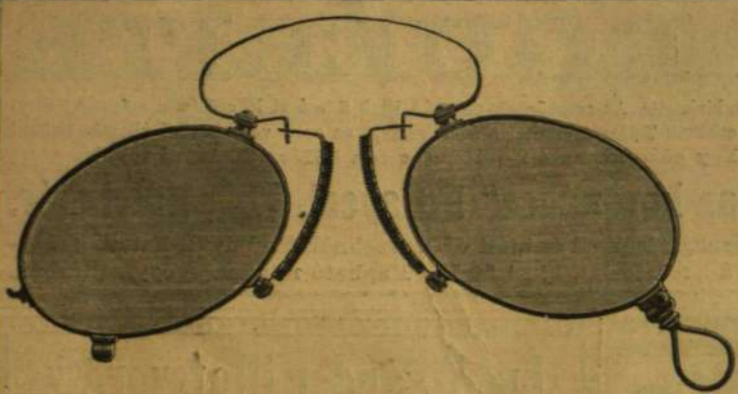

Alapítottatott 1819.

Calderoni és Társa

BUDAPESTEN

Látszer-raktár: váci-utca 30. Mű- és tanszerraktár: kis hid-utca 8.

Ajánlanak a legújabb ári-czikkekből:
 Női salon lornettek, hosszn fogantyúval, teknősbéka-csontból, igen díszesek és divatosak.
 Müncheneri szabadalmazott szemüvegeket és orrsíptetőket.
 Jól megülő orrsíptetőket.
 Szemüvegeket fonott szárrakkal.
 Színházi, katonai, vadász- és tábort látszóveket aluminiumból.

Aneroid-légsúlymérőket bő beosztással.
 Terem- és ablak-hőmérőket, könnyen leolvashatók.
 Hivatalosan ellenőrzött maximal lázhőmérőket.
 Czélszerű fürdő és egytetemes hőmérőket.
 Fényképezési készülékeket hölgyek, turisták, festőművészek stb. számára.
 Forgó tömmtató-készülékeket, 50 egész 200 képre stb.

Képes árjegyzékek kívánatra bérmentesen állnak rendelkezésre. Irásbeli megbízások pontosan eszközöltetnek.

Videki küldemények jótállás mellett. Nem tetszésnél a pénz visszaadatik.

LATZKOVITS A.

a cs. és kir. kiz. szabadalm. gomb és gomblyuk nélküli uri ingek feltalálója és egyedüli készítője
 ajánlja különlegességeit

fehérneműek és uri divatúru cikkekben

ugymint:
 legújabb nyakkendők, keztük, zsebkendők, gallérok, kezélok, harisnyák, vadász-ingek és mellények, utazó takarók stb. továbbá bizományi gyári raktárát Dr. Jáger tanár-féle normal-gyapjú-árúkból eredeti gyári áron.

LATZKOVITS A. es. kir. szab. fehérnemű-gyáros, Budapest, Váci-utca 22.

Köszvény-vászon

köszvény, csúsz, tagszagadás, keresztcsont-fájás, vörheny, mell-, hát- és derékfájdalmak, lábköszvény, csípőfájdalom és seclias ptk. ellen, mindennemű gőresők, a kezék és lábakban, különösen gyűszűerek, dugult ujak, fejemódások és oldalszurások biztos eredménnyel gyorsan gyógyítanak azon gyógyhatásos köszvényvászonn által. Egy csomag ára 1 ft 5 kr., kottós erejű, nohezebb bajoknál alkalmazandó 2 ft 10 kr.

Valódi csak akkor, ha a melléti védjeggyel el van látva. Dr. Buron párisi általános sebtepaşa mindenféle sebek, genyedések és daganatok, körömguladások, égések, bármínemű sérülések, harapás, szúrás, ütés, vágás, tyúkszem, fagyás stb. ellen. — Egy köcsög ára a használati módszerrel együtt 70 kr., kisebb köcsög 25 kr.

Valódián kapható Budapesten, király-**TÖRÖK J.** gyógyszerházán utca 12. szám a.

IZLESEK KARÁCSONYI ÉS ÚJEVI

PARIS-CARLSRUHE
 HÁZI- ÉS FÉNYÜZÉSI CIKKEK
 FŐKARTÁRA

WADLSTEINER-F. ÉS TÁRSA

BUDAPEST, VÁCI-UTCA 27.
 FRANCIA, ANGOL, OSEB PORELLÁN ÉS ÜVEG-TERITÉKEK, HÁZI- ÉS FÉNYÜZÉSI CIKKEK, VELENCEI CSILLÁROK ÉS TÜKRÖK, VALÓDI JAPÁN ÉS OHINAI DISZITMÉNYEK DÚS RAKTÁRA.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent s minden könyvtárban kapható:

AZ ÁLLATEGÉSZSÉGÜGY RENDEZÉSE.

AZ 1888-ik ÉVI VII. TÖRVÉNYCZIKK S AZ 1888-ik ÉVI 40.000 SZÁMÚ VÉGREHAJTÁSI RENDELET ALAPJÁN.

A törvény s végrehajtási rendelet szövegével, magyarázatokkal, az állatbetegségek ismeretével és szakutasításokkal.
 Megyei s állami tisztviselők, községi előjáróságok, jegyzők, földbirtokosok, bérlők, mezsi gazdák, orvosok stb. számára.

Dr. SZOKOLAY ISTVÁNTÓL.
 Ára 1 forint.

GYERMEK-JÁTÉKÁRUK.

Budapest: Hatvani-utca 10.
 Dismű-árak
 fényüzési cikkek.
 Kerepesi-ut 6.
 Utazó-cikkek
 sport-árak.
 Bécs.
 Lemberg.
 Karlsbad.

Kerepesi bazar.

Az árva és szegény gyermekek által Zahora József plébános ur vezetése mellett Szélnán, Solmezbánya mellett készített játékarúk (magyar gyártmányú) felülmutják minden külföldi versenytart.

Rendkívül nagy raktárunk nagyobbított helyiségben — Magyarországon a legnagyobbban — a nagyérdemű közönségnek a legalkalmasabb és legkellemesebb választékot nyújtja bevásárlásainak eszközésénél. Orsiai játékarú-raktárunk felállításá már befejeztetett s ezennel tisztoglettel meghívjuk a t. o. közönséget annak megismerésére és bevásárlások eszközésére.

Az árúk szoliditása és az árak jutányossága mellett évtizedek óta előnyösen ismert czüggünk keszekedik. Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Késmárky és Illés

Budapest,
 Kerepesi-út 6. sz., Kerepesi bazar.

Karácsonyi ajándékok!

ifj. NAGEL OTTÓ könyvkereskedésében,

Budapest, muzeum-körút a „nemzeti színház” bérházában kapható

Képeskönyvek 2—3 éves gyermekeknek. Isti. Nagy színes képekkel. Ára 1 ft 30. Kalocsa. Igar történetek és mesék. Az ifjuság számára írta a tanítónéni. Tizennyolcz színes képpel és számos fametszettel. Ára esinos kötésben 1 forint 40 kr. — **Tündérmesék**, legszebb, legújabb tündérmesék és elbeszélések gyűjteménye, kis és nagy gyermekek számára összeállította Kalocsa Róza, sok fametszvény és 18 színes képpel. Ára esinos kötésben 2 ft 40 kr., diszkötésben 3 ft 20 kr. — **Kis mesék.** Népmesék és elbeszélések gyermekek számára, írta Fayné Hentaller Mariska. Számos színes képpel és fametszettel. Ára esinos kötésben 1 ft 1.80. **Leányvilág** 1886, 1884—1885 kötet 1—1 4 ft. — **Gulliver utazásai.** Irta Schilt J. 1 ft. Ujdons. — **Világ-szép mesék.** Ujdonság. Az ifjuság-metszvényekkel. Díszes vászonkötés. 3.60. **Munchhausen** báró, esodlatos kalandjai. Ujd. elmeséli Sándor A. Színes képekkel köté 1 ft.

12—14 éves gyermekeknek.
 A nagy világ. Mulattató és ismeretterjesztő olvasmányok földrajzi s természetud. alapon. Sok fametszettel. Ára kemény, esinos kötésben 1 ft 20. — **Saadi Firuz keleti tündérmesék.** Az arab és török regevilág gyöngyeinek iradalmunkban eddig kiadatlan gyűjteménye, 5 színes képpel, díszes kötet 2 ft. — **Mondafüzér.** Különböző népek óskarabói, a lovagok korából és az újkorból; a magyar ifjuság számára írta Glio 6 színes s 40 fametszvény képpel. Ára esinos kötésben 3 forint 60 krajczár. — **A fehér sas.** Mexikói történet. 1 ft 60 krajczár. Ujdonság.

Képes abc és verseskönyv, írta Lajos bácsi. Képes versek, színes képekkel 1 ft. — **Gyermekek öröme,** képes könyv sok vers és színes képpel. Irta Szabó Antal. Ára 1 ft 20 kr.
Gyermekek mulatása, képeskönyv, esinos színes képekkel és olvasm. Irta Szabó A. 1 ft 20
Gyermekekerti csekor. Dalok, szavalmányok és társasjátékok kis gyermekek számára. Ára kemény kötésben 70 kr. — **Kedvencs könyvem,** mesék és versesek kis gyermekek számára, írta Fayné Hentaller Mariska. Szép színezett képekkel és fametszettekkel. Ára elegáns kiállításban 1 ft 60 kr. — **Erdőssy.** Gyermekeknek színes képekkel. Esinos kötés 60 kr. — **Walter.** Regeknnyhó, rövid mesék és elbeszélések kis fiúk és leányok számára. Színes kép és fametszettekkel, esinos kötés 1.20. — **Robinson Crusoe.** Az ifjuság számára írta Sándor M. Színes képekkel. Ára 1 ft 60 kr. — **Hazai állatok** és azok használata. Ára 2 ft 20 kr.
 7—10 éves gyermekeknek. **Tündérmesék,** elmeséli Tóni bá.

VASÁRNAPI UJSÁG

52. SZÁM. 1888. BUDAPEST, DECEMBER 23. XXXV. ÉVFOLYAM.

Előfizetést feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG 4 évi egész évre 12 ft POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 évi egész évre 6 ft

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 ft félévre 4 ft

Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 ft félévre 3 ft

Külföldi előfizetésekre a postallag meghatározott vidéki is ematolandó

KARÁCSONY NAPJÁN.

AZ A NAP, melyen a világ megváltója született. Annak előtte olyan nap, mint a többi nap; sőt még a nagy eseménykor is, és még azután is hosszú ideig az esztendő többi napjaitól nem különböz.

Csak később lön kegyeletesen megszentelt ünnepe néhány kevés üldözött hívőnek, a kik elrejtöztek, föld alá bujtak imádni istenüket és annak egyszülött fiát, a ki eljőve, hogy újjászülethessék általa a világ.

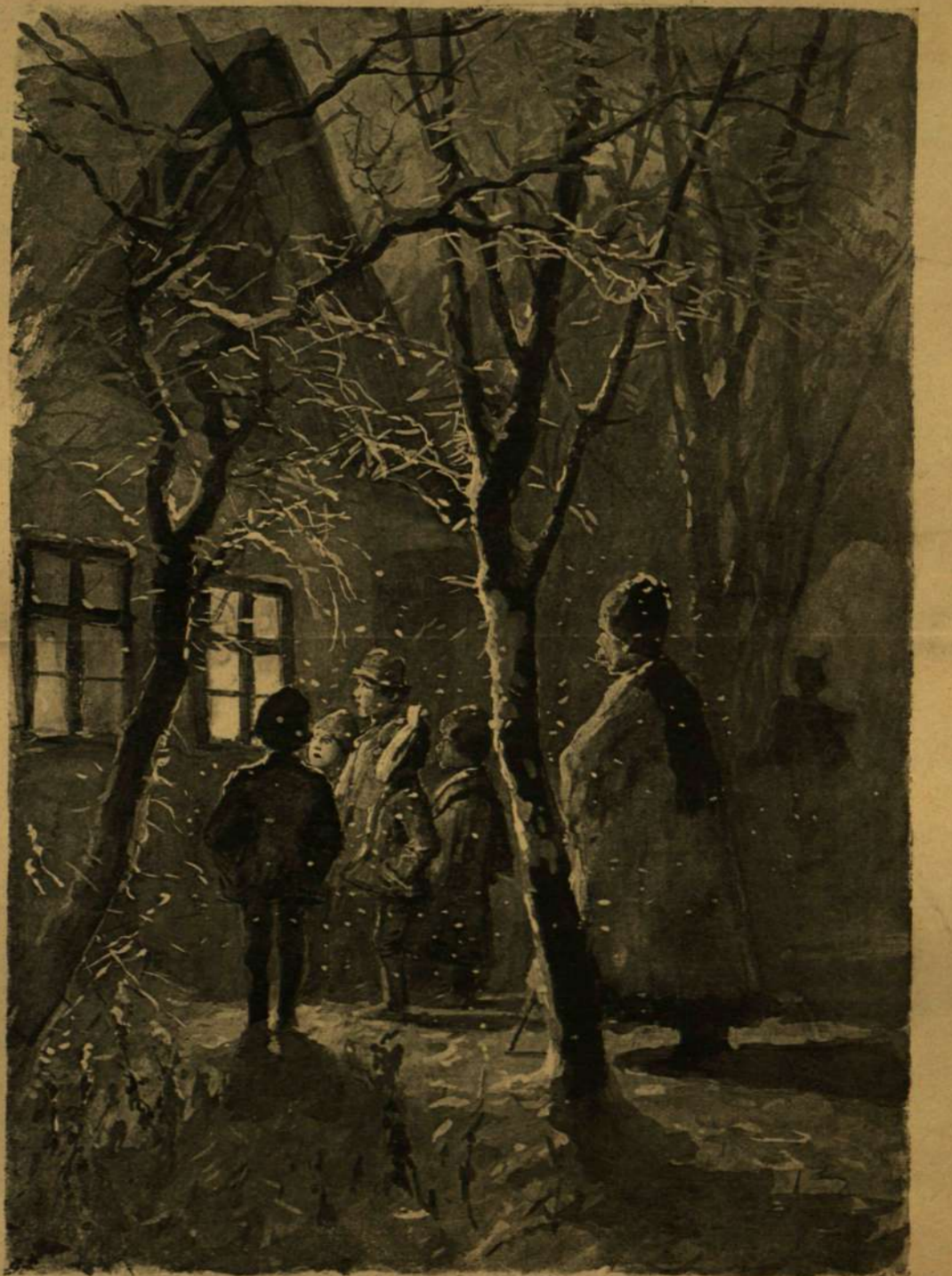
És ma legnagyobb ünnepe annak az egész keresztény világnak, mely a legműveltebb, legelhaladottabb, leghatalmasabb a föld kerekén, mely imádjá az Üdvözítő emlékét s az ő nevében terjesztvén az általa hirdetett lelki világosságot s a mindeneket átölelő szeretet mennyei melegét, előtte jár az emberiségnek.

Karácsony napja tizenhocz évszázad óta minden esztendőben megjelent, s ama nagy esemény, melynek emléke e napot megszenteli, minden áldott évben újra meg újra érzeteti hatását a keresztény társadalomban és rajta kívül is. Mintha minden évben újra megszületnék Jézus, — e napon termékenyebbé válnak a szívek és elmék, a teremtő lélekben föltámad az alkotó erő, az önmagába szállt kebelből fölbuzog a nemes érzések forrása s érvényesül e nagy napon lényünk jobbik fele, melyet annyiszor fojt el bennünk a köznapi élet alantosság küdelme, emberi valónk gyarlósága.

Még ha nem tekintjük is azt az égi varázst, melylyel e napot a vallás ruhazza föl: csodálat-tal kell eltelnünk annak titokszér hatása előtt, melyet az élet legkülönbözöb folyamaira gyakorol.

A karácsony közeledtére fölpezsdül az élet, a tevékenység, az alkotás minden téren, mintha erre az alkalomra gyűjtögette volna erejét. Lendületet vesz minden, még az életnek az a része is, melynek a valláshoz kevés köze: az ipar, a kereskedelem. Az éven át tett íretek beváltásának napja ez, törlesztési ekkor szeretjük fölhalmozott adósságainkat azoknál, a kiktől Jézus mondá, hogy övek a mennyeknek országa. Meglepjük a kicsinyeket valami kedves megemlékezéssel s gyöngöden rá hárítjuk az örömszerzés érdemét arra, a ki maga is a világnak legnagyobb ajándoka volt.

Az emléktárgyak között, melyeket ilyenkor kicserélünk, azokat szeretjük leginkább kikeresni,

KÁNTÁLÓ GYEREKEK. — VÁGÓ PÁL EREDETI RAJZA.

KARÁCSONY ANGYALA.

Elbeszélés.

Irta Könyves Tóth Kálmán.

iskola, mily fáradsággal tanulják be a pásztorok játékat a kántáló gyermekek hogy dideregnek, hogy gázolják a havat, mi alatt ablakról ablakra mennek hangos énekszóval jelenteni az örömhírt, hogy a Megváltó megszületett.

S a kinek lelkében mennyei szikra ég, a költő, a művész, az is új lángra kél e nap emlékének. Az irodalomnak hány nemes terméke, a művészeteknek hány remek alkotása köszöni létrejöttét e nap emlékének, mely azokhoz megadta a sugallatot. A kis Jézus születése gazdag irodalmat teremtett minden keresztény nép nyelvén s lánglelkű művészeket lelkesített világra szóló remekek megalkotására.

És maga a világszajtó, ez a felekezet nélküli hatalom, hogy igyekszik minden művelt országban megkülönböztetni, megünnepelni e napot, a köznapinál nagyobb diszben jelenni meg közönsége előtt s rá emlékeztetni olvasóit, hogy ma karácsony napja van.

És ezt oly természetesen, oly magától értetődően tekint mindenki. Nem csodálkozik rajta senki, sőt az ejténé csodálkozásába, ha nem így történne.

Mi is e nagy napnak általánossá vált hatása alatt cselekszünk csupán, midőn lapunk mai számának nagyobb részét a megváltó születése emlékének szenteljük s képből és szövegben áldozunk alábbi közleményeinkben nagy karácsony szent ünnepének.

A SZENT ÉJ.

A jóslatos nagy éj leszállott,
Betölti az egész világot
Titkos bűv és varázs,
S boltján a messze mélylő égnek
A csillagok csodásan égnek,
Ég és föld oly csodás.

S az éj ezüst kódén keresztül
Halk, tiszta dal zöngése rezdül:
Égből hangzó dalok,
S köves határán Betlehemnek
Az égi dalra fölserkennek
Az alvó pásztorok.

S hol egy új csillag gyúlt az égen,
Megindulnak magas tevéken
Napkelet bőlései.
A vágyó szív sejtelve, szomja,
Őket az új csillaghoz vonja,
Örvendezvén neki.

S imádvá, Hozzá járulának,
S tevéi terhét, mind, urának
Lábához rakja le,
Ajándokát ajánlvá önként,
Aranyat, mirhát, drága tömjént,
S hű szívét is vele.

És ül a gyermek anyja karján,
Boldog mosoly rezg, játszik ajkán,
Kis szíve úgy örül.
Arézán a földi gyermek bája;
De nézd! a szentek glóriája
Fénylik feje körül.

Reá az éj nem ejti árnyát,
És mosolyában, mintha szárnyát
Próbálgatná a szó,
Mitől lehull a súlyos álom,
Úr lesz az élet a halálon,
És újjá lesz az ó.

Oh szent, szent titka a nagy éjnek!
A csillagok fenn most is égnek,
De sápad glóriád.
Napnyugtát bőlései megtagadnak,
Nem hisz már gyermek-ajakadnak
A megváltott világot.

VARGHA GYULA.

KARÁCSONY ANGYALA.

Elbeszélés.

Irta Könyves Tóth Kálmán.

— Apjuk, — szólta meg Réthi Márton tanító urat az ő kedves élete párja, — mondanék én valamit, csak azt ne mondja felőlem, hogy nagyralátó vagyok.

— Na hát! — viszonzá a tanító úr, — ha annyira beszélhetnének van, csak ki vele, ugy is kifurú az oldaladat.

— Holnapután karácsony szombatja lesz, — kezdte az asszony.

A tanító úr jóízűt nevetett.

— De jó, hogy eltaláld, hallod, asszony, ezt a te nagy bölcsességedet megírom a komáromi kalendáriumsínálónak.

Aztán még jobban nevetett.

— Hallgasson hát a végére, — mondá neje duresán, — hát hiszen nemcsak azt akartam én mondani, más akarok én abból kihozni...

— Azt, ugy-e, — nevetett Márton úr, — hogy utána következő másnap meg karácsony ünnepe lesz. Lásd, asszony, ezt meg én találtam ki. Milyen bölcsék is vagyunk mi így ketteskén, de kár, hogy a puskaport már feltalálták előttünk!

— Ugyan ne peregen már a nyelvéd, — pattant fel az asszony, — hagyj már egyszer kibeszélni... ne is szakíts felbe. Karácsony szombatjára karácsonyfát állítok föl az én kis bogaraimnak, már meg is rendeltem a fenyőt, aranyos diót, cukros süteményt...

De már erre meg nem állhatta a tanító úr, hogy közbe ne vágjon.

— Nem szeretem az ilyen módiszt, — mondá komolyan, — uraknak való az, nem ilyen szegény tanítónak, ki négyszáz forintcskából hetedmagával éldegél. Beérhetjük mi azzal is, ha az iskolás gyermekek beköszöntenek hozzánk s eléneklik a betlehemi dalt, sütsz egy kis kalácsot, jól lakunk... de az a karácsonyfa csak uraknak való.

— Ne félj, nem kerítettem én azt sokba, — mentegte magát a feleség, — a fenyőt az uraság kertesze ingyen adta, dióm volt, a cukros süteményeket a kisasszony küldte, téged csak arra kérmelek, hogy Miskának egy kis képeskönyvet, Jancsinak egy falovat, Piroskának egy bábut...

— Ugyan hagyj el már, — intett kezével Réthi uram, — nagyon szeretem a gyermekeimet, de ösmerem anyagi állásomat is, alig van öt-hat forintom; ilyesmire nem telik. Majd ha megnyerjük a nagy lutrit, de addig szó se legyen képes könyvről, falóról, meg bábukról. Punctum. Értetted asszony?

Az asszony szeméből kicsorduló könnyek szó nélkül is tudatták Mártonnal, hogy megértette kegyetlen határozatát.

A könnyek egy kissé meglágyították a tanító kemény szívét s vigasztalni igyekezett nejét.

— Azért ne sirdogálj, anyukom, ki-ki addig takarózik, a meddig a takarója ér. Erjék be a cukrossal, aranyos dióval, majd ha jut másra is, kipótoljuk máskor.

A dolog emyiben maradt; de ez nem késleltette a szombat közelgését. Márton felesége, kit minden iskolás gyermek Erzi nénihez hívott, már kora délután hozzá kezdett a karácsonyfa földiszítéséhez. Aranyos papirt, nemzeti-szín pántlikát, kis viaszgyertyákat lehetett kapni a zsidó boltban is. Előre örült lelke, a mint elképzelte, minő meglepetést szerez gyermekeinek, kik közül a legidősebbik csak most töltötte be hetedik évét, a legkisebbik pedig még csak négy-kézláb mászkált.

Már beesteledt. A kis gyermekek türelmetlenül zajongtak a másik szobában, várva, hogy a Jézuska mikor hozza már az ajándékokat. Erzi be akarta férjét várni, hogy ez is tanuja legyen a kicsiké irtatlan örömeinek. El is küldött érte a tisztelendő urhoz, de azt hozták hírel, hogy ott nincs. Várt még egy ideig, de ha ő türelmetlen volt s minduntalan ki-kiszaladt az utca-ajtóhoz: a kis gyermekek még türelmetlenebbek voltak. Már nehezteltek is a kis Jézus-kára, hogy miért jön oly soká; majd sírásra fogták a dolgot: hátha megcsik rajtok a szíve.

Tovább már nem lehetett halasztani. Meggyújtotta a gyertyákat, kinyitotta az ajtót s a kicsikék ámulva szemlélték a fényzőnt, mely az egész szobát elárasztá. Soha ilyen örömet! Először csak messziről bámulták a csillogó diókat, a ragyogó cukros-süteményeket, majd közelebb-

ről szemlélték, de világért sem mertek volna hozzá nyulni. E pillanatban lépett be a tanító. Nagy bundája alatt valamit tartogatott. Neje rögtön észrevette, hozzá lépett kérdezte:

— Hát te hová késtél, talán valami meglepetésben részesített bennünket?

— Abban ám — mondá Márton, szétvetve bundáját, — nézd, minő karácsonyi ajándékok hoztam.

S ezzel egy didergő lánykát tett le a földre. Szegényke igazán koldus-rongyokba volt burkolva. Összes batyuja egy zsebkendőbe volt kötve.

— Hát te mit akarsz? — kiáltott rá neje meglepetve, — honnan szedted fel e szegény koldus-leánykát?

— Először ütled a meleg mellé, aztán szegj meg egy kalácsot, hadd lakjék jól a szegény, lásd, mint didereg, s két napja már, hogy meleg étel nem volt a szájában, — utasítá nejét a tanító.

A nő készségesen engedelmkedett a férjének. Odavezette a didergő lánykát a meleg kályhához, a megszegett kalácsból jó nagy darabot adott a kezébe. A kicsiny lányka mohón kapta el s evett, a mint a száján befért.

— No, — fordult férjéhez Erzi, — most már szeretném tudni, mi járatban van itt ez az idegen poronty?

— Azt, kedves párom, — mondá a tanító — röviden elmondhatom. Hát tegnap itt halt meg a fogadóban egy vándor komédiás-társulat. A mint a fogadóstól hallottam, ezelőtt pár nappal temették e lányka édes anyját. A fogadósok nem tudtak fizetni, elszöktek s ezt a lánykát ott hagyták nála zálogba. De neki ez a zálog nem tetszett, mert emi kért. Épen akkor dobtá ki a hideg köre, mikor véletlenül arra vetődtem. Ott nyoszörgött, mint egy eltaposott féreg. Kérdeztem kicsoda, micsoda; németül gagyogott egy pár szót, de én bizony abból egy mukkot se értettem. De elég volt annyit tudnom, hogy emberi ábrázatot visel, továbbá azt, hogy elhagyott, árva. Ekkor jutott eszembe az irásnak eme nevezetes igéje: «a ki egy ilyennek gondját fölveszi az én nevében, engemet fogad be.» Asszony! ezt idéztük monda; továbbá azt is az irásból tudom, hogy «némelek nem tudva, angyalokat fogadnak szállásokra.» Elhatároztam, hogy ezt a kis árvát, mint karácsony angyalát, én is befogadom házamba; a hol heten megélnék, jut ott a nyolcadiknak is.

— Itt van ni! — sandalított neje az új vendég felé, — saját gyermekeinek nem tud ajándékot venni karácsonyra s egy idegen kenyérpusztitót hoz a házhoz. Még ilyen felfordult világot nem értem.

Jó sok időbe került, míg a szegény Márton kibékíthette duzzogó feleségét. A többi gyermekek is ugy zúzdáltak a jövővenytől, nemcsak mert rongyos volt, de azért is, mert nem tudott velök beszélni.

Egy szóval, Márton ur karácsonyi meglepetése nem szerzett valami nagy örömet a kis családnak.

Egy hét mulva azonban a környék mindenki elősmerőleg nyilatkozott a tanító nemes tetteréről, a ki maga is olyan szegény s magának is anyi gyermeke van, s midőn Gárday József földesúr felesége meghallotta, hogy a felfogadott kis árva egy szót sem tud magyarul, rögtön meglátogatta a tanítót s kérte őt, hogy adná át neki a kis német leányt, hogy az az ő kis lányával németül társaloghasson; s jutalmul mindjárt egy ötvenessel kínálta meg a szegény tanítót.

Gárday sok jóval volt a tanító családjá iránt s kérelmét nem utasíthatták vissza. A kis német lány pár nap mulva átköltözött az uri kastélyba. Mikor Emi kisasszony egyik viselt ruhájába felöltöztették, olyan szépen nézett ki, hogy mindenki megkedvelte volna.

A kisasszony nagyon megszerette a kis társalgó leánykát.

Megtudták tőle, hogy Máriának hívják s hogy Németország Berlin fővárosából való volt az édes anyja.

— Látod, — szólta Réthi ur megmutatva nejének az ötvenest, — Krisztus küldötte hozzánk azt az árva kis koldust, hogy megajándékozzon bennünket; ime ajándékából szépen felruházhatom gyermekeimet és te mégis panaszkodtál.

— Márton, — kérlelte neje, — beösmérem hibámat, engedj meg, most már látom, hogy a jótét által gazdagít Isten.

— Hát csak ez a baj? — kérdezte Mari. — Azt nem engedhetem meg, hogy az én kis testvérem olyan pályára menjen, melyhez hajlana nincs. Itt marad nálam, kitanítatom én. Egy szót se tegyen ellene, ne is hállakodjék Márton bácsi, én többel tartozom önének: életemmel, boldogságommal, ön nekem édes apám, Miska testvérem, a mit tesztek, nem szívesség, de kötelesség.

— Oh áldott karácsony! — kiáltott elfogultan a jó tanító, — áldott Jézus! te küldted koldus-

Most át kell ugornunk öt évet. Előzőleg megemlítjük, hogy a kis Mária Emi kisasszony társaságában mindent tanult. Szépen fejlődött. A nagyságos asszony nem ugy tekintette, mint fogadott cselédet, hanem mint lánya barátját. Tíz éves korában került Gárdaykéhoz s évről-évre kedvesebbé vált. A tanító is évről-évre mindig kikapta karácsonykor az ötvenest s hozzá még több ajándékot. Mari nem felede el soha, hogy a jó tanító urnak mennyit köszönhet. Ha ott hagyja a hideg kövön, meglehet, megfagy, vagy ha tovább vándoroz is, koldus-botrászorul s nyomorult élete lesz. Nem is mulasztott el semmi alkalmat, hogy kifejezze iránta háláját. Minden karácsony szombatján meghívták a tanító családját Gárdaykéhoz s mindegyik gyermek számára fényes meglepetés várt.

Mintegy négy évre azon karácsony után, mikor Mari Gárdaykéhoz került, véletlenül az a kis batyú, melyet magával hozott s a tanító felesége a padlásra vitt föl, előkerült. A tanító úr, mint valami régi emléket, elvitte azt Marihoz. Ebben volt keresztlevele; azonkívül egy pár levél, melyet anyjához intéztek szülei, kérve őt, hogy hagyjon fel a kőszá eltellet, térjen vissza a szülei hájlekba, mindent elnézve, mindent megbocsátva.

Mari könnyezett s megmutatta e leveleket Gárday urnak, ki rögtön intézkedett, hogy Mari nagyszüleinek viszonyairól biztos tudomást szerezzen. Két hét mulva meg is jött a válasz. Nagyon meglepő volt ez. Mari nagyapja s nagyanyja pár év előtt haltak el. A tudósításban meg volt említve, hogy leányuk, Mari anyja, a házról egy színésszel elszökött, titkon házasságra léptek s ugy vándoroltak országról országra. Volt még e nőnek két testvére: ezekre szállott az összes örökség, de a végrendelet köteleességöké tette, hogy nővérük, ha valamikor hazakerül, vagy annak gyermeke, tízezer tallert kapjon.

A szerencsétlen komédiás-asszony esküvőlevele Mari birtokában volt, anyja halott-levélét a szomszéd városból megkerítették s Gárday Marival személyesen ment el Berlinbe, hogy a gazdag örökséget kézhez vegyék.

Igy lett az árva koldusleányból egyszerre gazdag kisasszony; de nemcsak gazdag, nemcsak szép, hanem a mi fő, nagyon jó is volt. Gárdaynak egy ifju rokona, Terebesy Dezső fővárosi ügyvéd nagyon megszerette Marit s tizenhét éves korában oltárhoz is vezette.

Ki volt boldogabb most, mint Réthi Márton? mert Mari kikötötte, hogy az ő násznagya csak Márton bácsi lesz. Volt is olyan lakodalom, hogy hetedhét országra szólott a híre s mikor a tisztelendő ur ebed alkalmával hosszas beszédben elősorolta, hogy Mari miért választotta násznagynál azt a jó, egyszerű falusi tanítót: mindenkinek könnyek csillogtak a szemében s Mari odahagyva egy pillanatra vőlegényét, Márton bácsihoz ment, gyermeki szeretettel átölelte s össze-vissza csókolta. Márton bácsi csak törölgette a szemét, sehogysem akart sírni, de utóljára is azon vette erőt magát, hogy a kis menyasszonynyal együtt ő is zokogott. Sirtak ott többen is. Az örömmek könnyzápóra hullott.

A kis menyasszonyt a fővárosba vitték. Egy pár hét mulva Márton bácsi is fölkerült Pestre. Miska fia betöltötte a tizenkettedik évét; szegény fiú nagyon szeretett volna tanulni, de apjának nem volt tehetsége rá, hogy taníttassa. Rászánták magokat, hogy beadják asztalos inasnak.

— Már csak ha bevetődtem ide a fővárosba, — e szavakkal üdvözölte Terebesy német, — nem mulaszthattam el, hogy a nagyságos asszonyt meg ne látogassam. Miska! csókolj kezét.

— Ejnye Márton bácsi, — feddőzött az ifju nő, — hát ezt érdemeltem én attól, a kit apám gyanánt tiszteltem? Merjen csak nagyságolni, majd bepöröltetem férjemmel.

Ekkor aztán elkezdtek egyről-másról beszélgetni. Szó szóra jött s Réthi uram fölhozta, hogy Miska sehogy se szereti a mesterséget, inkább óhajtatna tanulni lenni, de biz abból semmi sem lehet, mert nem adja ki a költség.

— Hát csak ez a baj? — kérdezte Mari. — Azt nem engedhetem meg, hogy az én kis testvérem olyan pályára menjen, melyhez hajlana nincs. Itt marad nálam, kitanítatom én. Egy szót se tegyen ellene, ne is hállakodjék Márton bácsi, én többel tartozom önének: életemmel, boldogságommal, ön nekem édes apám, Miska testvérem, a mit tesztek, nem szívesség, de kötelesség.

— Oh áldott karácsony! — kiáltott elfogultan a jó tanító, — áldott Jézus! te küldted koldus-

dusruhában hozzám ezt az angyalt, hogy boldogíton s gazdagíton engem és szegény családomat.

Miskát ott kellett hagynia. Szerette volna, ha szárnya van, hogy repülhessen nejéhez s minél hamarabb közölje vele ez örömhírt. S mikor végre haza ért, s neje átölelte, ajkán megfagyott a szó, csak sirt, zokogott s bele került egy negyedórába, míg közölte vele szive örömet.

— Látod asszony! — szólta végre, mikor egészen nyugodtá lett. — jól mondtam én azt, a mire az irás tanított: «némelek nem tudva, angyalt fogadnak szállásokra» — s gyakran a koldusnak irtes tárgyában rejlik Istennek gazdag áldása!

— Igazad van Márton, — mondá a nő, — legyen áldott a nagy Isten, hogy jót tenni téged megtanított!

KARÁCSONY ÉJSZAKÁJÁN.

Megnyit a mennynek ajtaja,
S leszállt az Isten angyala
Az idők teljességiben,
S Bethlehem fölött megpihen.
Kért a szentek szíve vágyban égett,
Kiráj próféták mondták jószágéket,
A kit epedve várt egész világ,
Elküdte Isten égyszőlött Fiát,
Hogy minden népek Megtartója lenne,
Kik hisznek és hiendők lesznek benne.
A régi épület, a mult,
Oszlopaiban megavult,
Le kell immár roskadnia,
Parancsol az Isten Fia.
Uj ég és új föld áll elő,
Alapja lézen új erő,
Melytől minden teremtett:
A végzetlen szeretet.
Heródes, karod mit mivel?
Fegyvered őt nem éri el;
Világ, keresztifát mért faragsz?
A Golgotán hajt új tavaszt;
Néró s ti gyilkos elleni
Mind-mind, nem arthattok neki:
Nincs az igazság soha veszte,
Minden időt túl az eszme.
Hol Róma rengeteg hatalma?
Isteneiv! hol Korint?
Hol Izrael szép birodalma?
Az Ur előtt leomla mind.
A hajnalszék fénye terjedez,
A földnek minden részén sít napunk,
Szívünk örömmel érte gerjedez,
Kitől világot s meleget kapunk.
Ember, széttörve szolgáljarmod,
Mi szép, az Ur utjába járnod,
Merre az ég kegyelme von,
Választva a jót szabadon.
Ha lábaid megbotolna tán,
Nehéz uton, kemény túsán,
S bánbanán öntöd könnyedet,
Angyalok örülnek veled.
Ha sirba szállnak kedvesid,
A hit még oda is besüt,
S gyógyul a seb, oszlik az éj,
Ez egy kis szócskától: remélj!

Légy áldott, szent karácsony éjszakája,
Te általd lón szép e földi pálya.
Oh szálljatok le újra, angyalok,
Dalotokon leltem elandalog,
Dal szárnya a magasba felvisz:
Gloria Deo in excelsis,
S a földön itt, az ég alatt
Szent béke és jóakarát!

SÁNTHA KÁROLY.

A RÉGI KARÁCSONYI MISZTERIUM.

Nappainkban szokva vagyunk a templomot csupán imádság házáknak tekinteni a szentírás szavai szerint. Hanem volt idő, a mikor a templom többet jelentett a csupa imádság házánál, — a szellemi és erkölcsi élet egyetlen központját. Michelet szép szavai igaz jellemzését adják a templomok rendeltetésének a középkor századai-

ban. «A templom — írja — akkor a nép valódi lakhelye volt. A lakóház, a nyomorúságos viskó, a hova éjtel nyugodalomra tért meg az ember, csak pillanatnyi hajlékúlv szolgált. Valósággal csak egyetlen egy ház létezett, s ez az isten háza volt. Nem hiru szó volt az, hogy a szentegyháza a menhely jogával bírt; egyetemes menhely volt az valóban akkori időben: a társadalmi élet egészen oda menekült.

Igy a francia író, s hogy e sorai joggal vonatkozathatók Európa minden nemzetének társadalmára, több mint egy okból kiviláglik. Még nálunk is, hol a nyugati kereszténység kultúrája csak később és lassanként árasztotta ki szellemét a nemzeti élet minden ágára, az «egyház» szó etymológiája félreérthetetlenül igazolja Michelet állítását és elfogadhatóvá teszi azt a feltevést, hogy a templom száz-dokon át éremszak az istentisztelet színhelye, hanem valódi éremszakési helye volt az embereknek, és a polgári élet minden-napiasabb foglalkozásai is otthont találtak benne.

Nincs miért feltűnjön ezek után, ha a középkorban, a 11-diktól a 15-ik századig s még azon túl is, sajtóságos jeleneteknek válik tanujává a templom időről-időre, azokban a liturgiái drámákban és karácsonyi miszteriumokban, melyekben a keresztény dráma első csiráit találjuk. Az utóbbi harmincz év alatt tett irodalomtörténeti kutatások, főleg a francziák részéről. Sepet és Juleville műveiben, oly tökéletes és részletes adatait szolgáltatott a középkori vallásos színtételeknek, melyek különben majd minden nép-nél lényegökben azonosak voltak, hogy azokból meglehetősen hű képét lehet rajzolni a karácsonyi miszteriumoknak.

Helyezük vissza magunkat képzeletben vagy hatszáz évvel, a régi korb. Karácsony esteje van. Európa minden városában ünnepélyesen zugnak a harangok, s a nép, gazdag és szegény egyaránt, tódul a székegyház felé; minden csoport vagy család előtt egy lámpa-mozaik, mert az éj sötét, s az utcák csak gyéren világítják. A vespernye ép most végződött a Te Deum-mal, s a templomban élénk mozgolódás támad; ruhák suhognak, lábak toporzékolnak, mert a mise előtt még a pásztorok officiuma megy végbe. Az oltár mögött és felett a jászol van elhelyezve, mellette Mária képe. Ott kanonok vagy legalább plébános, papi köntösben vagy gyoletalárban, ábrázolja a pásztorokat. Horgas botokkal vannak ellátva, oldaluk mellett igazi juhok s kutyák és kisérlet, hangszerekkel vagy gyümölcs-ajándékokkal. Némelek alvást színelnek, mások a nyáját őrzik.

Egyszerre a növényekkel s lomb- és virágfüzerekkel gazdagon díszített s száz meg száz gertya által világított templom csöndjében angyalnak öltözött gyermek jelen meg a magasban egy fal mellé támasztott hágesón, s a trombita-riadó elhangzása után Szent Lukács eme latin verseit intonálja: «Ne féljete, mert ime hirdetek néktek nagy örömet, mely az egész népnek öröme lézen. Mert született néktek ma a Megtartó (ki az Ur Krisztus) a Dávid városában. Ez pedig néktek a jele: Találtak egy kis gyermeket bepótlálva feküdni a jászolban.» Erre a körusből az égi sereget ábrázoló gyermekek zendítik rá: «Diesőség a magasságos menyekben az Istennek, e földön békeség és az emberekhez jóakarát.»

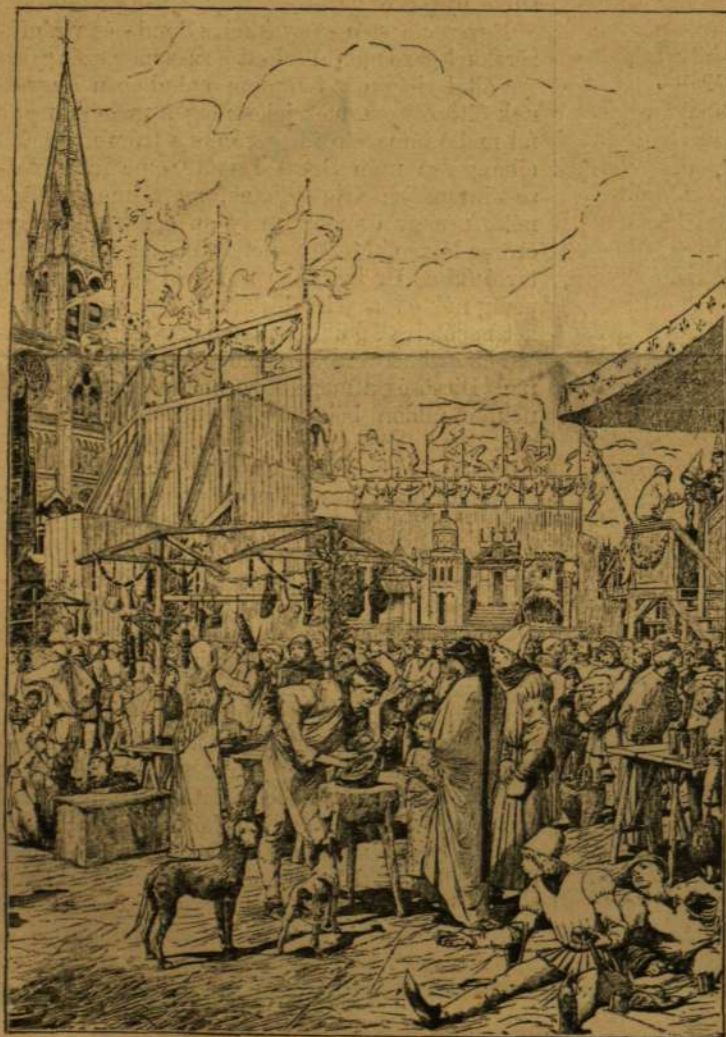
Most előlépek a pásztorok és lassan az oltár és jászol felé közeledve éneklék a latin himnusz: «Pax in terris». A jászol elé érve két pap hosszú fehér dalmaticában, asszonyokat ábrázoló kérdőitök: «Quem queritis in presepe pastores dicite?» (Pásztorok, mondjátok, kit kerestek a jászolban?) Mire azok felélik: «Salvatore Christum Dominum». (Megváltó Krisztus urunkat.) Erre az asszonyt ábrázoló két pap félrehuz egy függőnyt és megmutatja a gyermek Jézust a pásztoroknak, kérve őket, hirdessék a népek Krisztus születését. A pásztorok imádkozva térdelek le s latin himnuszokkal üdvözlik a szüzet, aztután körmenetben haladnak végig a templomban, mi alatt egyre éneklék: «Alleluja. Megszületett a Megváltó!» Ezek a szavak képezik a karácsonyi mise Introitusát, mely rögtön rá kezdetét veszi, s melynek a pásztorok magok döntözeteikben segédkeznek, a mi mutatja a szoros kapcsolatot az ily fajta előadások és a liturgia közt.

Sokkal nagyobb hullámokat vet még egy más esemény, mely napok óta képezte előkészületek tárgyát. Összeül hat-hét előkelő polgára

GÁSPÁR, A KELETI BÖLCSEK EGYIKE, FIÁVAL
MINT APRÓDDAL.

városnak, — legyen az Rouen, Verona vagy Sevilla, a dolog egyre megy — s felhátorodva a több év előtt tartott miszteriumok általános sikerén, melynek emléke még ma is él a nép szívében, hogy a hanyatlani indult vallásos érzésnek új tápot adjon, elhatározza, hogy egy új előadást rendez. Az idők békések, a város penztára telve, van rá kilátás, hogy egy alázatos folyamodvány megteszi hatását a hatóságnál is s nemcsak az engedélyt nem fogja megtagadni, de meglehet, némi pénzbeli segítyt is megszavaz. Már is több előkelő polgár ígerte meg erkölcsi és anyagi támogatását; a régi díszletek és jelmezek nagybárá megvannak; nincs egyéb hátra, mint meg-

LAKMÁROZÁS FELVONÁSKÖZBEN. A SZINPAD ÉS A NÉZŐTÉR.

JÓZSEF ÉS MÁRIA MEGÉRKEZÉSE BETLEHEMBE.

bizni az egyetem valamelyik jeles és tudós tanárát, hogy írja meg a miszterium szövegét, valami tizezer verset, a mit kényelmesen fel lehet két napra osztani.

Mihelyt az engedély kinyerve s az egyház és hatóság hozzájárulása biztosítva van, a nagy tudomány doktor is neki ül és a maga konyhatárságával rövidesen összekompilálja a szöveget, nagybárá elődei munkái után, de jól megakva aristotelesi idézetekkel s miután kiosztották a szerepeket, melvek közül a főbbeket, az Atyaistent, a Megváltót, Szűz Máriát, a tizenkét apostolt, Szent Jánost, Heródest, stb. magok az egyház főbb papjai vállalják magukra, kinevezik a játék mestert, (meneur du jeu) a nagy tekintélyű professzor személyében s kitűzik a körmenet (monstre) napját.

Ez a körmenet tulajdonképpen egy ünnepélyes felvonulás a város utcáin, s ezéja felhívni előre a közönség figyelmét a ráváró nagy ünnepségekre, modern kifejezéssel élve: előleges reklámmot csinálni az előadásnak. Rendesen több nappal megelőzőleg ment végbe. Az utcák telve tolongó sokasággal, kik kíváncsian várják a menetet közeledtét. Reggel nyolcz óraker megnyílnak a városház kapui s mindenekelőtt kiugrat belőlük hat kürtös lovon, kürtjeiken koszoru, selyemszalagok a város színeiben és ezimerével, utánuk jön a rendes városi kürtös s a kikiáltó, szintén lovakon ülve, majd egy csapat lovas katona és íjász, a király vagy a város egyenruhájában, kiknek feladata a rendet fentartani. Következik gyönyörű ménen, fekete bársonyban, szürke, sárga és kék selyem ujjakkal két herold, kik a kihirdetést végzik, mögöttük jönnek öszvéreiken kettesével a szereplő papok s végre utánuk következnek, pompásan díszített esőtáros lovon, a játék mestert, a tudós doktor, büszkén, sugárzó arccal, kezében kézírata. A lovas és gyalog polgárok sora zárja be a menetet, mely minden utcasarkon megáll, miközben a két kürtös háromszoros tust fuj, s ékes versekben és egyszerű prózában tudtára adatik mindenkinek, hogy ez s ez napon nagy miszterium fog

MOZSÁRSÜTÖGÉS A SZINFALAK MÖGÖTT.

MENNYDÖRGÉS UTÁNZÁSA A SZINFALAK MÖGÖTT.

RÉGI KARÁCSONYI MISZTERIUM.

A SZENT ÉJ. — NAPKELETI BÖLCSEK A GYERMEK JÉZUSNÁL.

jelmegjében, a közönség figyelmé felhívása okáért. A mondott napon kúrtósok és heroldok járják be az utcákat, összehívják mindenünnen a közreműködőket, a kik lassankint jönnek elő házaikból, és sorakoznak, mindannyi felöltözve, lovon és fegyveresen. Így haladnak végig aztán az utcákon a csövelék rivalgásai közt, mely nem tud betelni a fényes öltözetekkel, a gazdag fölszerelésekkel, s bámulva nézi a hosszan kigyózó menetet, melynek utoljára, az istennel és az angyalokkal, csak most indul ki, mikor már eleje, a sátán és az ördögök, elérte a templomot.

A mi a szereplőket illeti, ezek a papokon kívül a gazdagabb és szegényebb polgárságból, sőt egyszerű kézművesekből teltek ki. Szokás az asszony-szerepeket is férfiak játszásk, s a kosztimok, tekintet nélkül arra, hogy királyt vagy koldust takarnak, egyaránt fényesek, költségesek s mindennemű naiv anachronizmustól hemzsegek. Képzeljük el, hogy az Uristen a pápa parafnáláival jelenik meg, a keleti bölcsek az egyház misemondó ruháiba vannak bujtatva, rajtuk a város czimerével; maguk a pásztorok pedig a legutóbbi 15-ik századbeli szabásban feszítnek, hegyes orru sarukban, díszes selyem-brokat dalmatikával, fejükön prémes sipka, rajta drága ékszer, ujjuk rakva gyűrűkkel.

Végre elérkezik a nagy nap; de ezt megelőzőleg a polgármester nem mulasztja el megtenni a szükséges rendszabályokat, nevezetesen munkaszünetet rendel el az előadások két napján, a boltokat becsuktatja, csak az élelmiszterrel kereskedők és az italmérők üzlete nem szenved e korlátozás alatt, azok az ünnepély színhelyén őrül fel ideiglenes bódéikat, hogy ellássák a mulatozó közönséget minden szükségességgel. Két napon át nem nyílik meg a város bezárt kapuja, s hogy a polgárok biztonságban érezzék vagyonukat, fegyveres járőrök czirkálnak az utcákon s vigyáznak az üresen maradt lakásokra. E mellett értesére adatik a közönségnek, hogy ugy az ünnepély fényes emelésére, mint a városba önzöl sok idegen tiszteletré, tartásuk kötelességüknek tehersegeikhez mérten kivilágítani házaikat.

Reggeli hét és nyolc óra között utoljára vonul fel a menet roppant néptömeg közepe az előadás helyére, mely természetesen szabad ég alatt folyik le. Hetvennyolcz főszereplő, százötven statiszták, ördögök és angyalok, élükön a *meneur du jeu*, az egyetem tiszteletrémtől magistere s mindenfelől a kúrtók, sipok, dobok, hárfák és réztányérok fűlsükető zaja. A vásártér egyik oldalán emelkedik a színpad, szemben vele, amphitheatrumszerűleg körülfogva a tért, az ülőhelyek, legközelebb a város notabilitásainak fentartott díszpáholy, arany és bíbor kárpit-menyezet alatt, czimereikkel és virágokkal ékesen, jobbra és balra menedékesen emelkedő tribünök, s a szalmával behintett közökben a nagy sokadalom, a nép állóhelyei, hol tarkán vegyül el a lakosság minden eleme, mely szegény arra, hogy rezervált helyért fizethessen. De a mellett minden ablak, erkély és házföldel tömve bálnész néppel, melynek zsvaja csak akkor enged, mikor a tudós szerző előlépve megkezdí prólogusát:

«Silet, silet! silentium habeatis
Et per Dei Filium pacem faciatis.»

A középkori miszterium színpadi beosztása és technikája meg sok tekintetben megvilágításra vár. Anyai bizonyos, hogy a színpadon a helyileg és időileg legkülönbözőbb események együtt és egymás mellett folytak le s a díszletek és a színeszek egyszerre és egyfolytában láthatók maradtak a közönségre nézve. Vannak, a kik azt következtették ebből, hogy a szín több emeletesen volt építve és olyanformán lenne elképzelve, mintha egy magas házban elejét levették volna. Ezt a hypothesist megdöntötték az újabb kutatások; inkább ama középkori freskók és domborművekhez volna hasonlítható ez a színpad, melyeknél egymás folytatában látjuk jeleneteket az emberi élet különböző fázisait, vagy ugyanazon akció időbeli fejleményeit, olyképp csoportosítva, hogy egyszerre legyenek áttekinthetők.

Ehhez képest a scenikai berendezést így kell képzelnünk. Közébe a mennyország, jobbra vagy balra tőle, a szín egyik oldalán kezdődőleg Nazareth, Mária szülőinek házával és az oratoriummal, melyben a szűz imádját mondja. Közvetlen a mellett Bethlehemet látjuk a vendégfogadóval és liliomos czégerrel, a hová József bekapogtat, hogy szállást kérjen Máriának. Sapkáját alázattal emeli meg az ablaknál megjelenő

fogadó előtt, ki kezében lámpát tartva, azt lát-szik jelezni, hogy már késő éj van. Képünk a mindenütt jelenvaló tudós rendezőt is feltűn-teti, elbujva a színpad mögé, s készen arra, hogy a kezében levő kéziratból kisegítse az akadózó színészt.

Jön azután az istálló, a jászolla, melynél az ökör és számár sem hiányzik s elmés mekhanizmus gondoskodik arról, hogy egy adott pillanatban a gyermek Jézus előtt térdre essen. Az istállón túl a vámszedést, a nyáját őrző pásztorokat ábrázoló jelenetek következnek, majd Jeruzsálem a templommal, Heródes palotája, az arany kapu, Simeon, arimatheai József, Nicodemus, Zacheus stb. házai, és utának Róma, Apollo templomával, melyben egy bálványimádó pogány püspök látható, továbbá a Sybilla háza, a zsinagóga fejének lakásai, a római császár terme és trónja s a capitolium. Végezetül a pokol látható feltárott roppant száj alakjában, mely függőnyel záródik. Mindössze harmincz különböző hely négy városban: Nazareth, Jeruzsálem, Bethlehem és Rómában.

Mindezek a részletek gondosan és szépen festvők s gazdagon butorozvak, bár meglehetősen kicsiny méretűek. Nazareth példánul egy pár fal és egy kapu jelzi, a templomnak elég egy erkélyes pavillon, ép ugy Heródes palotájának is, melyben a nyitott ablakon át trónon ülve maga Heródes látható, mellette fia, Antipater, s lábaiknál páncélos, sisakos katonák. Legtöbb gond van a mennyország és pokol ábrázolására fordítva; egy szépen sikerült mennyország valódi büszkesége volt a 15-dik század színpadi sceniozásának. Nem ritkán két emeletes alkotmány volt ez, az egész színpad felett kiemelkedve; felső része szabadon nyult a levegőbe s közepén egy arany trón állt, kilővellő sugaraktól körveve. Itt trónolt az Ur, lábánál jobbról a Béke és Könyörület, balra a Jog és Igazságosság allegorikus alakjai. Az Ur fején tiara, jobbában kormánypálca, baljában a világgömb, rajta a keresztrel, mint az univerzum jelképe. A trón körül egymásfelé sorakozva kilencz sor angyal fehér alákban és stólikában, vállakra szárny ragasztva s mögöttük a zenekar láthatatlanul.

Négyzögletes toronyszertű alkotmány mutatja a poklot, melynek bejáratul, mint említettük, undok, torzszőrű sárkányfő szolgál, benne pedig kúrtók és kályhák, melyekből füst és láng lövell ki a szájon, szemeken, füleken és orlyukakon át. Folytonos láma és zakatolás tör elő melyéből, melyet az ördögök dobbal, trombitával, mozsársütésekkel és mindenféle zajos gépekkel idéznek elő. Lucifer és társai, farkas- és báránybőrbe burkolva, részint ügyesen utánzótt ökör- és juhfejekkel résmegítik a nézőket, míg derekaikról csörgők és csöngettyők csilingelnek. Többen tüzes csóvákkal járnak-kelnek szünetlen, melyeket kedvtelással lobogtatnak a sárkányfő szeméin, orlyukain át s aprai és ügyesebbjei a legesodálatosabb ugrásokkal és torzpfókkal mulattatják a nézőt, ugy hogy e pokol nem csak a háborzogató iszonyoknak, de a jóízű kaczagatásnak is állandó forrása, s magának Szent-Péternek sem derogál ellátogatni egy őrizetlen perczben a kárhozat helyére s figyelmesen nézni, miként robbantják el a hatalmas vasgyűrűkkel átprótolott fa-ágyut, miközben észre sem veszi a rendező professzor szigorú hangját, mely helyére szólítja. Másutt ismét lézengő angyalok csoportosulnak a kavicsal telt hordó körül, melynek forgatása dübörgő morajjal végül az általános zsvajba. Ezeknek a látványosságoknak előkészítésében különösen sok leleményt és ügyességet bírtak kifejteni az az időbeli mesteremberek, kik egyszerűsággal a színpad földalatti világát is csodálatos gépekkel, sülyesztőkkel tudták berendezni.

De lássuk tovább az előadást, melyet a prologus nyitott meg, alkalmat adván a szerzőnek a bibliából, Virgilből, Szent-Tamásból, Boethiusból Hippocratesből vett bő idézetekkel spékelt hosszú verses beszédben magyarázni meg darabja czélját, erkölcsi tanulságait és cselekvényét. Majd egy Ave Mária elmondása után Bálam szerepe alakítójához fordul, jelt adva a játék megkezdésére. Ekkor Bálam előre ügetve számarán, elmondja verses jóvendölését s példáját követik Dávid, Essaiás, Jeremiás, Ezekiel és Dániel. Ennek befejeztével mindegyik prófétát megragadják az ördögök és pokolra huzozzják. Jö egy Sybilla is és szintén megjósolja az ember fiának eljövételét s az utolsó ítéletet. Egy más képből Ádámot látjuk sorsa felől panaszkodni, továbbá a menny táru fel, melynek csarnokában a négy

erény jelképezője vitatkozik kissé hevesen az emberi nem sorsa fölött, ugy hogy utoljára a Békének kell a többit esendre inteni. Végül elhatározzatik az emberiség megváltása Isten fia által. Miután még az angyalok kara magasztalja az emberiség bűneiből való megváltását, s a hegedűk, hárfák és orgonák légy zenéje szolgálat hozzá kíséretet, előlép újra a játérendező s bejelenti a félórai szünetet, mely alatt kiki kedvére ehetik és ihatik. Evés után már csak egy rövid verses beszéd következik, mire a miszterium az angyali üdvözlettel folytatódik és az fejezi be egyszerűsággal az első napi programmot.

Másnap a színjáték Augustus népszámlálásával veszi kezdetét, minek következtében József elhagyja Nazarethet és Bethlehembe menekül. Fel-lép Ludin és Anathot pásztor is és mőkázásaikkal, mesélgetéseikkel mulattatják a közönséget, minek végeztével pásztor-dalokat énekelnek. Utának József és Mária lép az istállóba, s midőn József sajnálkozását fejezi ki, hogy Mária ilyen nyomoruságos helyen kell hogy életet adjon az üdvözítőnek, a szűz lemondóan felel: «Istennek ugy tetszik.» «Hej — folytatja József — hol vannak azok a rengeteg paloták, azok a szépen épített tornyok? Milyen szegényesen kell itt laknia Isten fiának! Mária pedig felel: «Istennek ugy tetszik.» József újra átveszi a szót: «Hol vannak azok a szép tarkára festett csarnokok, melyekre nézni is öröm?» És József minden példálózására, melylyel az arany kárpitos termek, görmeit vázolja, Mária változatlan felelete ugyanaz: «Istennek ugy tetszik.»

E közben Jézus is megszületik, az angyalok mennyei karékkal üdvözlik, a pogány templomok bálványai összeroskadnak s a pokol kitárja torkát, hogy eláraszsa a világot ördögeivel. Lucifer azt kérdi Asmodeustól, mi újság a hamis istenekről s az ördögök tomboló dühe tüzet és kénkövet öklödvé toporzékol az ágyuk és a pokoli gépek rettentő lármája közepette. Azután jönnek a keleti bölcsek Krisztust imádni ajándékaikkal s a miszterium Rómában végződik Augustus áldozatával, melyet a Sybilla tanácsára hoz a Szűzanya képeinek.

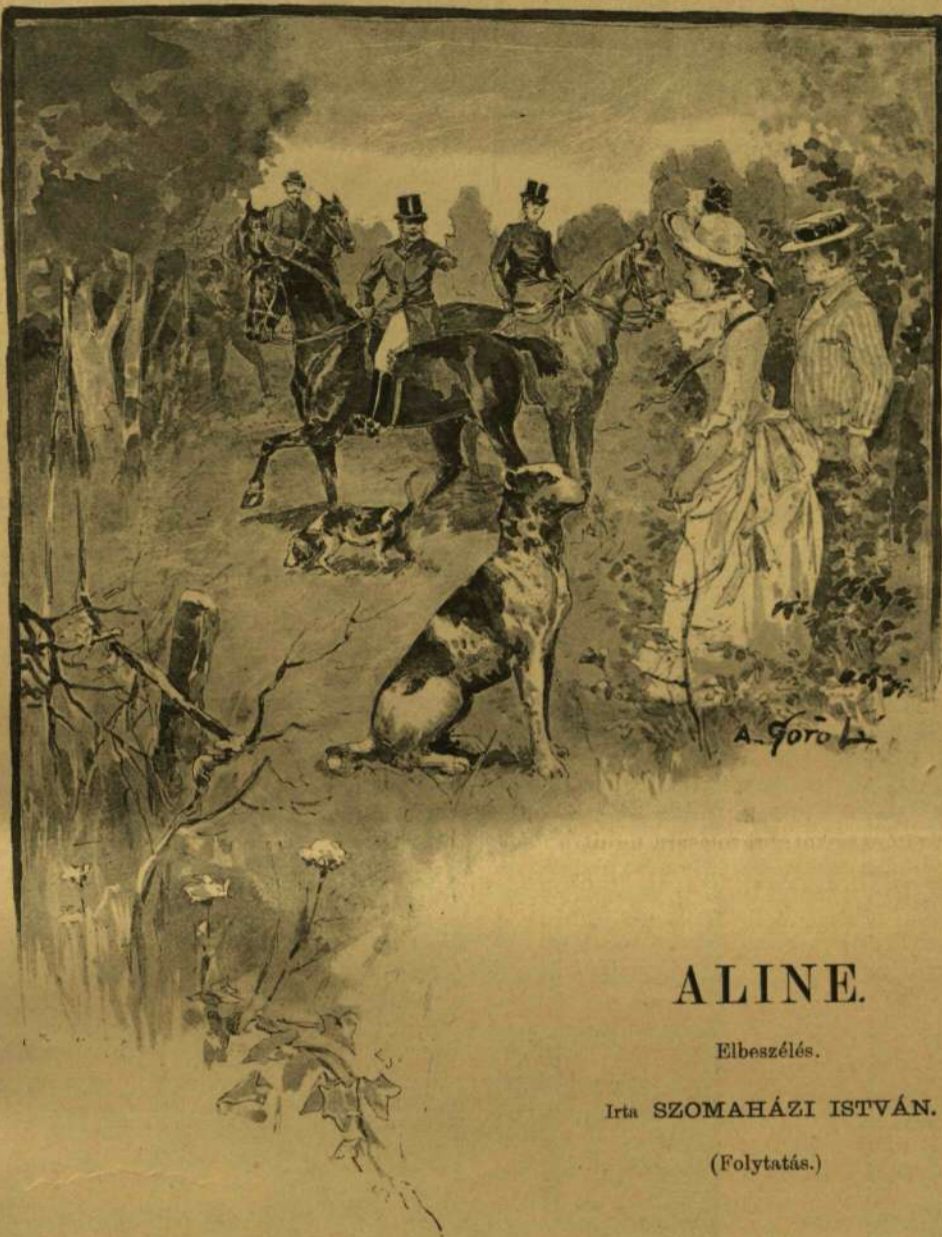
Ezzel e menet zárt sorokban indul vissza a templomba, hol ünnepélyes Te Deummal adnak hálát Istennek a miszterium sikerültéért, melynek emléke még sokáig fog visszhangzani a nézők és szereplők szíveiben.

A VARRÓTÚRÓL.

Ma már csaknem lehetetlen háziasszonyt elképzelni varrótú nélkül s bizonyíthatóan sokan csodálkozva fogják hallani, hogy a XV. századig varrótú egyáltalán nem volt s annak helyét szegényeknél — úgy a hogy — tövisek, gazdagoknál pedig az arany és ezüst boglárok s csattok pótlták. Még nevét is tudjuk annak, a ki a varrótút feltalálta, *Tourangeau* párisi drótos volt.

Kezdetben, mint az természetes is, a varrótú igen nehezen előállítható s emélfogva drága és ritka tárgy volt, mely rendszeren csak fejedelmi háztartásoknál fordult elő. IX. Lajos francia király leányának, Beaujeu asszonynak kelengyéjében jó elől van felsorolva egy esomó varrótú. Valószínű, hogy ebből az időből ered a «tü-pénz» elnevezés is, mely tudvalevőleg rendszeren nagy összeget képvisel a nő háztartásában. Angliában a tít VIII. Henrik koráig nem ismerték, a szép, de később oly szerencsétlen véget ért Bo-leyn Anna hozta magával Franciaországból s talán az ő szerencsétlensége szolgálhatott okul arra az elterjedt babonára, hogy tü ajándékozása szerencsétlenséget okoz.

Hogy a varrótú ily későn jött divatba, annak főoka csak az lehetett, hogy a himzést általában sokkal előbb gyakorolták, mint a varrást. A régi rómaiak a varrásról alig tudtak valamit, de a himzést jól ismerték. Csattal összekötött tógáknál csakugyan alig volt szükség varrásra. A görögök és keletiek is összehajtott ruhát viseltek s az utóbbiaknál feltűnő, hogy az összehajtogatást, mely a mai varrásnak felel meg, nem a nők végezték, hanem a férfiak. A nők valódi tere a szövés volt. A fehérnemű sem volt régen ismeretes s később is lassan terjedt el. Az első ingről csak a VIII-ik században történik említés. Franciaországban legelőször VII. Károly király nejeinek volt inge a XV-ik században, Erzsébet angol királynőnek összesen csak hat inge volt, ezt is nagy fényűzésnek tartották; nem csoda, hiszen még XIV. Lajosnak is nagyon kevés fehérneműje volt.

ALINE.

Elbeszélés.

IRTA SZOMAHÁZI ISTVÁN.

(Folytatás.)

Egy nap, október elején, mikor az iskolaelőadások megkezdődtek, egy véletlen megadta a magyarázatát: mi volt oka annak a szomorúságnak, a mely ezt a szegény kicsikét eltöltötte.

Pompás hajnal volt; a levegő napsugárral, gyümölcsillattal teli s fölöttünk az égboltozat ragyogó sötétkéjé, mely nálunk a kora ősz jellemzi. A levegőben ezüstös pókfonalak usztak. A fák koronája már megritkult, s a kiszáradt levelek zizegtek lépteink alatt. Az a melankholikus, költői időszak volt ez, midőn szíveinkbe lágyabb érzelmek lopóznak s az elmulás valami vonzó, sajtós ingerrel tölt el. E csodálatos napokban szinte tisztán érezzük, mennyire egyek, elválaszthatatlanok vagyunk a természettel, mely szomorú bájjal haldoklik körülöttünk. Ez a szelid, álomszerű hervadás hasonló érzelmeket költ szíveinkben s merengő arccal álmodozva járunk felünk a fák pusztuló zöldje alatt s az erdő őszies derűjében. Érezzük, sejtjük, hogy e csendes elmulás valaha mindnyájunk fölött beteljesül s egyetlen vágyunk az: bár itt aludnánk el örökre, e fényben, illatban, napsugárban s nem ama komor, magas házak között, a melyek a természettől elválasztanak!

Körülbelül reggeli hat óra lehetett. Aline komtesse s én messze elbolyongtunk a park külső részeiben, a mely vékony sodronyhálózat volt elválasztva a grófi uradalom terjedelmes vadaskertjétől. E sodronyhálóról, a sűrű lombzatok között, néhol halk zizegés hallatszott s valamivel távolabb, a csalitos táján, egy őzike hosszukás, ideges feje lön egy pillanatra láthatóvá. Fejünk fölött s körülöttünk a keső őszi verőfény derűjével, oly pompásan érezhettük magunkat, mint még soha talán a feledhetetlen nyári hajnalok alatt.

— Ne mennénk át a vadaskerten? — szólalt meg a kis grófnő, a kinek ideges lényében az erdei gyalogösvény felé. Akkor épen kevesen voltak a kastélyban. Mielisky Szaniszló, e dús-

gazdag lengyel gróf, híres ama vad s mégis feltűnést keltett beszédéről, melyet a nemzetiségi ügyben az osztrák urakházában elmondott, Sillyén Arthur gróf, a ki ama naiv, szegény poétát lelőtte, s a házigazda barátinője, a szép Pagonyi Clementine, a kastély állandó asszonya.

Clemmy ugyanis, a bájos Clemmy, a Thalia színház feledhetetlen primadonnája, ide rejtőzött ebbe a félreeső kastélyba s a színház becsavagyó Don Juanjai hiába törték illatos fejüket annak a kitalálásában, hogy a páratlan karcsúságu Renée — ez e ragyogó, aranyos operette-testőr, kiről az egész főváros beszélt — jelenleg hol csillogtatja művészetét. Már hat feledetlen hónap telt el, mióta a «Papagály, papagály» pikáns, melodikus dallamát utoljára elcsattogta. Azóta hiába vártak arra, hogy ezüstpikkelyes trikójában, mely egy görög istennő plasztikus lábaihoz simult, — válláig erő kék selyem mellényében, mely karcsúságának valami lágyabb, érzékenyebb formát adott, a csillogó testőrcsapat élén, ifjúságának szépségének utólréhetetlen chücjével, még egyszer megjelenjen. Itt volt az ellenállhatatlan Renée ebben a jól elzárított kastélyban, vigasztalójánál a morózus, idegbeteg grófnak, a ki halálisan szerelmes volt belé.

Oh, hogy bámultak volna ezek a motyogó, ellenállhatatlan színházi habitűék, ha a bájos Clemmyt itt látják ezen a derült őszi reggelen, a szénfekete «Never more» hátán, a hogy puha, kesztyűs kezével a paripa ezüstös zablyáját igazgatja. Uszályos, vörös lovagló öltözetben, mely finom kreol arczához és nedves, nagy fekete szeméhez kitűnően állott, ez a kényeztetett teremtes egy parányival sem volt kevésbé hódító itt, e versenytér illatu, friss erdei levegőben, mint otthon, a színpadi díszletek között, abban a gazzal telített, vonzó atmoszférában, melyért sokan egész vagyonukat föláldozzák.

De a szegény, szájalomraméltó kis Aline, a ki e ragyogó jelenségre más szemmel tekintett, mint ama hiu, szerelmes gavalérok, a kik a hajfűrtjeit őrizgették, halkán, korát messze meghaladó fájdalommal sugta, a hogy közeledtek felénk:

— Nézze, ez a nő rontja meg az atyámat!

Ez a nő? Ez a vidám, mosolygó teremtes? gondoltam magamban akkor. Az én fogalmam közül ez időben még teljesen hiányoztak azok, a melyek e szegény kicsike gondolkodásába már belopóztak, homályos sejtelmeket keltvén benne az élet piszkosságai iránt, melyek finom lélkét különben még egészen érintetlenül hagyták.

Közeliinkbe érve, a társaság megállott egy-kissé. A gróf, a ki nagy mértékben rövidlátó volt, aligha ismerté volna meg a leányát; de a kis Clemmy, a ki az anya szerepében valami fölöttébb fölemelőt láthatott, egyenesen a kis grófnő felé fordult, s affektálva a csicsergést, a hogy a színpadon szokta, behelgő hangjával, mely a szívből édes vágyakat költött, szükségessé tartotta, hogy valamit szóljon a ki grófnőhöz:

— Ej, ön az, kis Aline? Hova tart kicsikém?

A gyermek elcsápatd, de mitsem szólt. Egyik kezével a fiának támaszkodva, szótalanul, szeméit lesütve állt e ragyogó szépségű nő előtt, a ki inkább adta a gyermeknek, mint ő, a maga tizenhat esztendejével.

— Nos, nem felel gyermekem?

Önértet, büszkeség volt-e a mi ebben a kicsikében lakott; megvetette-e ezt a nőt, a ki az atya szívet egészen elfordította tőle? A lányka mitsem válaszolt a szavakra.

— Távozzék innen, illetlen gyermek!

Kipirulva a haragtól, a kis énekesnő elfordult. De a gróf, szégyelven ezt a kellemetlen intermezzót, idegesen szólalt meg:

— Azonnal haza!

S kezét parancsolóan nyújtva ki a park felé, megvárta, hogy óhajta minden késelem nélkül teljesüljön.

— Nini, a kicsike féltékeny!

Mialatt a két vendég hangosan kacagni kezdett: a kis komtesse szó nélkül indult meg az erdei uton, mely a grófi kastélyba vezetett. Nyulánk, elegáns alakja mindinkább eltávolodott a fák zöldessárga lombjai között.

A nélkül, hogy reám csak ügyet is vetne, a társaság hangos beszélgetés közt indult meg a malmok felé, hogy a gróf új versenypályáját megtekintse. A jegenyefák kanyarulatához érve, nemsokára eltűntek szemem elől.

Csak ekkor gondolhattam arra, hogy a komteszetet kövessék. Futva, szinte lélekzetvétel nélkül fordultam vissza a park felé s a szívem hangosan dobogott, mikor arra a megaláztatásra

A víz mitsém használt. A kis komtesse hal-kan lélekzett, de a szemeit nem nyitotta föl újra. Vastag, gesztenyeszínű haja, melyet élesztési kísérleteim közben kibontottam, hullámosan omlott lefelé a hófehér reggeli öltözékre, a melyen itt-ott egy vizesebb csillogott a napsugárban.

— Ah, ébredjen hát, kis komtesse!

Valami mondhatatlan részvétől elkapatva, mely minden más érzéstől tökéletesen ment volt, hófehér homlokát számtalan csókkal borítottam el. E pillanatban nem is gondoltam arra: minő nagy vakmerőséget követek el, s csak este, mikor meghitt vánkossaim közé elmerültem, járt át valami névtelen melegség, mikor erre a feledhetetlen kalandra visszagondoltam.

Körülbelül egy jó negyedóra mulhatott el az ájulás óta, mikor a kis grófnő ujjal megnyitotta a szemeit. Mintha valami mély álomból ébredt

félórát mulva jó ki ismét ebből a jól elzárt palotából. Unalmas matematikai előadások közben, míg a professzor végét nem erő egyenetleket pingált a nagy iskolai táblára, magányos sétáim közben, míg elmerengve bolyongtam a park leg-félreesőbb részeiben, hányszor fölvettem magamban, hogy a jólleltü öreg orvost megkérdem: hogy van, mit csinál az a bájos kis beteg, a ki egészen elhagyatva fekszik ebben az előkelő berendezett kastélyban? De a bátorság mindig hiányzott ehhez a vállalathoz — s így hosszú napok, hetek teltek el, a míg a komtesse felől ismét hiteles értesítéseket szerezhettem.

(Vége hová.)

EGYVELEG.

* Segélyt kérő kutya. A londoni kórházban egy kutya jelent meg egészen észrevétlenül; lábán sérülés volt, melyet midőn egy orvos megkötözött, a kutya farkát csóválta s az orvos kezét megnyalta, de

BETLEHEMES GYEREKEK. Goró Lajos rajza.

Goró Lajos rajza.

Templomból jövők városban. Templomba menők falun. ÉJFÉLI MISE KARÁCSONY ÉJSZAKÁJÁN.

gondoltam, melyet a kis grófnőnek jelenlétemben túrnie kellett.

A vadaskert sodronykerítése mellett, egy cserfakérgű erdei padon ült a kis Aline, szokatlanul sápadtan, kezeit az ölében nyugtatva. Nem sirt ekkor sem; de okos, nagy kék szemét elborulva fordította felém, a hogy közelebe érkeztem.

— Fáj, nagyon fáj ez önnek ugy-e? szoltam elérzékenyülten. A szívem elborult s majdnem könnyekre fakadtam.

Mitsém felett pár pillanatig; akkor a szívéhez kapott, s egyszerre bágyadtan eresztette le karjait. A szemeit becsukva, ájultan esett a pad goromba támlájára.

Nem tudván ekkor, hogy ez ájulás mindnapos, ijedten álltam meg a pad előtt. Egy kis ideig mihez sem tudtam fogni; aztán, szinte öntudat nélkül, rohantam az erdő közeli csurgó-jához s a kalapom megmerítve a forrás hűvös vizével, futó léptekkel, kimerülve értem el ujjal az erdei pihenőig, a hol a kis komteszetet még mindig öntudatlan állapotban találtam.

— Aline, Aline, ébredjen föl!

volna, nagyot sohajtott, de aztán azonnal szelid mosolyal tekintett a szemeimbe.

— Megjédt, ugy-e?

S érezvén, hogy haja, ruhája egészen átnevésült, melegen nyújtotta felém puha, fehér kis kezét.

— Köszönöm, Felix ur!

Egész a kastély kapujáig elkísértem. Még ott is részvételt tekintettem utána, a hogy a széles lépcső feljártán felhaladt.

E naptól fogva, — melyen még százsorta inkább szerelmes lettem belé, — soká, nagyon soká nem láthattam a kis komteszetet. A szolgálomástól megtudtam, hogy beteg fekszik odahaza. S a hogy kémszemléim közben a pusztuló park fái között bolyongtam olykor, sokszor láthattam, a hogy a remete-hírben álló, szemüveges öreg orvos — a ki az ő meleg, szőnyeges fészkéből csupán az ő kedvükért mozgult ki, — elefántesontos botjával végig kopog a folyosó fényes kőkövezéin, s csak soká, hosszú

A KARÁCSONYI LEGENDA.

Lépésről-lépésre kisérve a bibliai események elő-

adását, melyeknek egymásutánja évezredekkel ölel fel az emberiség vallásos eszméinek történetéből, úgy találjuk, hogy a két főcycusra oszlik fel, a szerint, a mint az ő és új-szövetség története már külsőleg is éles megkülönböztést von e két sorozat között. Az elválasztó határvonalat egy oly tény képezi, mely míg egy-felől koronája és betetőzése az első sorozatnak, másfelől kezdete és csirája a másodiknak. Ez a tény Krisztus születése, az üdvözítő eljövetele, hogy megváltsa bűneiből a világot, a mi által az ige testté lett. Krisztus születése a kereszténység központja, a keresztény tanok egész összességének nélkülözhetlen alapja. Ez az a nagy csoda, mely minden más csodaszerűt hihetővé tesz. Ha ezt elveszítjük, az egész rendszer magától összeesik: az ő-szövetség elveszti igazolását, mert jóvendőlései betöltetlenül maradnak, az új-szövetség jelentéktelenné törpül, mert hiányzani fog fő alakja, mely nélkül az események érthetetlenek maradnak. Krisztus születése ezért a keresztény hitnek elmozdíthatatlan sarkköve.

Nem így az a hagyománykör, melyet a vallásos kegyelet a bethlehemi kisdud köré fűz, s mely a karácsonyi ünnepszakban nyer kifejezést. A karácsony ünneplésének pogány elemeiről e lapok régebbi folyamaiban kimerítő tanulmányok érkeztek, de ennél nem kevésbé tanulságos a keresztény mythosz világánál tekinteni azokat az emlékeket, melyeket a karácsonyban őriz s tart fenn az egyház vallásos szelleme. A legrégebbi említés december 25-dikének Krisztus születése emlékeül ünnepléséről 384 körül található az egyházi ünnepek egy régi katalógusában; de ennek az ünnepnek megszentelése távolról sem gyökerezett meg abban a világnézletben, abban az erkölcsi felfogásban, mely ma e napon a megszületett Megváltóban Isten fiát látja, a ki gyermekeké lesz a gyermekek között, hogy megszentelje ezzel magát a gyermekséget, mint a mennyország örökösét, s mint a gyermek Jezus testvérét.

Az első századok keresztényei előtt nem volt és nem is lehetett a földi életnek olyan becsé, hogy a születés nagy eseményére örömmel gondoltak volna vissza. Sok üldözöttest, kínzást, gyötrelmet kellett kiállniuk, nem esoda, hogy előttük a lét igazi siralomvölgye lett. Maga Krisztus is felfogásuk szerint csak azért született, hogy meghaljon, nem pedig azért halt meg, mert született. Mivel a halál számukra szabadulást és boldogságot jelentett, inkább éltek a mennybéli jóvendőnek, mint a jelennek, s vértanúk halála napját ünneplétek inkább, mint születését. Jellemző erre, a mit Origenes egyik szent beszédében, Mózes könyve XII. verse felett, mond: «Egy sines a szentek közül, a ki valaha züle-

tése napját lakomával vagy ünneppel ülte volna meg, vagy örvendezett volna azon a napon, melyen fia vagy leánya született. Csak a bűnösök vigadoznak és mulatnak ily napokon. Mert az ő-szövetségből látjuk, hogy Faraó egyiptomi király lakomával ünnepelte születés-napját, hogy Herodes az új-szövetségben hasonlóan cselekedett. Ellenben a szentek nem csak mellőzik születés-napjuknak ünneppel való megjelölését, de sőt, a szentlélekkel telve el, meg is átkozzák azt a napot Jób, Jeremiás és Dávid példájára.»

Nem is említi semmi szájhagyomány, sem az evangélium valami olyast, a miből Krisztus születése napjára lehetett volna joggal következtetni. Legfőkébb az egyházatyák iratai tartalmazznak erre vonatkozólag itt-ott néhány homályos adatot, de ezek is részint későbbi keletűek, részint egymásnak ellentmondók. Alexandria Kelemen mondja például, hogy némely keresztények május 20-ikát tekintik Krisztus születése napjának, mások pedig ápril 20-ikát, de ő maga november 19-ét tartja helyesnek. A keleti egyház január 5—6-án ünnepli Krisztus keresztességét, s a születésnapját ezzel Ezekiel próféta L. 1—3 versének erőltetett magyarázata alapján hozták összeköttetésbe. Mások ismét március 21-ikére teszik Krisztus születésnapját. Ily eltérő nézetek és vélekedések között történelmi valószínűségről természetesen nem is lehet szó.

Mi vezette tehát a keresztény világot mégis december 25-dikének választására? Valószínűleg az az okoskodás, mely Gyümölcsölt Boldogasszonyt és a világ teremtésének már korábban elfogadott közös dátumáról következtetett vissza a Megváltó születésére. Ha már fölvetjük, hogy a világ tavasszal teremtett, minthogy a fák, füvek és virágok is az alkotott művek között voltak, s ha fölvetjük, hogy az éj és nap egyenlően volt felfoszva, minthogy «első nap volt a reggel és este», akkor csak természetes, habár kissé naiv következtetés volt az is, hogy a világ teremtése napját pontosan a tavasi napjegyegyre tegyük, mely a Julián-naptár számítása szerint március 25-ére esett. Ez egyszerű exegézis kapcsán könnyű volt odajutni, hogy a világ létrejötte napját, a khaoszól kibontakozó fény születése napját higgyék ugyanazon napnak is, melyen a Mindenható lelke megszállta Máriát. Ettől fogva aztán a legegyszerűbb kronografusnak is elég volt kilenc hónapot számlálni, hogy megkapja decz. 25-dikét, mint Krisztus születése napját.

És itt megint egy csodálatos véletlen állunk szemközt. December 25-dike a téli napforduló ideje is, melyen az éj homályja rövidülni kezd s a napvilág egyre gyarapodik. Tehát maga a nap születése napja is, a «dies natalis solis invicti», melyet a pogány világ rég nevezetes ünnepe sorába igatott. Ezért mondja Szent Ágoston is: «Néztek, felebarátaim, az írás csodálatos beteljesedéseinek egy másik példáját. Keresztelő szent János június 25-ikén, a nyári napforduló idejében, mikor a nappal fogyni kezd, Urunk Jezus december 25-ikén a téli napfordulón született, mikor a nap ismét emelkedni kezd. És ebben telt be az ige, hogy: «Neki gyarapodni kell, de nekem fogynom kell.»

De nem e kronologiai meghatározást akarjuk tárgyalni: a mi itt bennünket érdekel, az a karácsonyi ünnepek legendái eleme, a melyet azonnal egy más oldalról megvilágítva fogunk felmutatni.

A három király története, a mi mint Máté evangélista előadja, rövid és czikornyátlan. Minden bevezetés nélkül elmondja, hogy mikor Jezus Bethlehemben megszületett, néhány idegen jött Jeruzsálembe. Nem mondja, hányan voltak, sem azt, hogy mily nemzetbeliek, vagy milyen állásuk, ámbr a Heródes udvaránál történt megisztelő fogadtatásukból következtetni lehet, hogy előkelő és dűsgazdag személyek voltak, mit bizonyít az is, hogy kincseket hoztak volt magokkal. A legfontosabb adat mégis az, hogy bölcsék voltak, tudniillik Zoroaster tanítványai és a persa papi-rend tagjai, a mely rend akkoriban szélében el volt terjedve a keleti népek közt, és magas rangú egyeniségeket foglalt sorába. Keletről jöttek, a mi Palestina lakói előtt nem jelenthetet egyebet, mint Khaldaea régi tartományát, mely a Jordán és a pusztán túl fekszik.

Ők magok azt a magyarázatát adták utjuknak

Herodes előtt, hogy jelenést láttak az égen (egy vagy több csillagot-e, vagy üstökös, nem mondták), mely őket arra a meggyőződésre vezette, hogy a zsidók királya megszületett, eljöttek tehát neki hódolatukat bemutatni. Heródeset nagy aggodalomba ejtették a hallottak, s elküldött a főpapokért és írástudókat, hogy megkérdeztőlők, hol jóvendőlték meg a próféták, hogy a Messiás eljö. Azt felelték, hogy Bethlehemben. Majd megkérdezte Heródes újra a bölcséket, hogy mikor látták először az égen a jelenést és elküldte őket Bethleembe, megígérve, hogy ha feltalálták a gyermek Jezust, ő is elmegy hódolni neki. Most a bölcsék folytatták utjukat, miközben még egyszer látták az égi jelt, melynek útja őket egyenesen odavezette, hol Jezus volt. Bemenve a házba — mert József már jobb hajlékot kapott az istállónál — látták a gyermeket anyjával, Máriával — s tisztelettel borultak lába elé. Azután felnyitották ládáikat s aranyat, tömjént és myrrhát ajándékoztak neki. Majd almukban figyelmeztetve, hogy ne menjenek vissza Herodeshez, más uton tértek vissza hazájukba.

Ennyi a száraz tényállás, a mint az evangélista előadásából értesülünk róla. És már most jól meg kell jegyeznünk: ha a dolgot a hagyomány világításában nézzük, az égen feltűnő új csillaggal, mely egész utjuk alatt előttük jár és mutatja az utat, s végre megáll Bethlehemben József házában ajtaja előtt — egyszerűen vagy hiszszük, vagy nem. De ha az evangélista cziczo-mátlanabb előadását tekintjük, érdekes világításba látjuk helyezve az egészet a csillagászat újabb vívmányai által.

Jupiter és Saturnus konjunkciója egyike a legritkább égi eseményeknek, nyolczszáz évben csak egyszer fordul elő. És ez az eset, a mint abban minden csillagász megegyezik, nem kevesebb mint háromszor fordult elő Róma alapításának 747-dik évében, rövidül Krisztus születése előtt. Következő évben ismétlődött s ekkor már Mars is hozzájárult a konjunkcióhoz. 1064-ben Kepler hasonló tümenyének volt tanúja s a Jupiter és Saturnus között egy új fénylő csillagot vett észre. A khinaiak csillagászati táblái, az égbolt legrégebbi emlékei, hasonló jellegű csillagról tesznek említést, mely a legpontosabb számítások szerint Róma alapításának 747-dik évében tett szett föl és tűnt el. Mindezek a különös tümenyek mindenki előtt láthatók kellett hogy legyenek, a ki abban az évben a menyboltozatot észleletei tárgyává tette. Bizonyos, hogy Jeruzsálemből is láthatók voltak s annak, a ki a várost elhagyta, úgy tűnhetett fel, mintha Bethlehem irányába veztek volna.

Viseletük a gyermek Jezussal szemben szintén visszavezethető arra a csaknem vallásos tiszteletre, melylyel a perzsák egy királyra szoktak tekinteni. Ajándékaik is, melyeket magokkal vittek, megfelelők voltak a tartományuk, honnan jöttek, s a személynek, kihez intézték. Sőt meglehet, a bölcsék némi jelképi értelmet is akartak kifejezni velők, mert a kelet nyelve mindenben képletes. Talán igaza lehet Irenaeusnak, mikor

egy értelmezi ezt, hogy a bölcsek az arannyal az újszülött királyi méltóságát, a tömjénnel istenségét a myrrhával emberi voltát akarták jelképezni.

Az evangélium kevés szavú, egyszerű tudósítás a középkori legendákban már a képzelet által kiszínezve tűnik fel s egyházi beszédek, mysteriumok, versek és krónikák számtalan változata szól róla, kezdve szent Tamás apokryph evangéliumától. Némelyek e legendák közül feltűnő szépek, mások feltűnő groteszkek. Hogy csak néhányat említsünk belőlük: ott van Jacobus de Voragine *Legenda Aurea*, Suchenwirth Péter, Fussesbrunn Konrad, Walter von Rheinau ó-német költeménye, nem is szólva Hroswitha apátnőről, a gandersheimi kolostor «fehér rózsájáról.» Képzeli el a XIV-dik század valamely hitbuzgó szerzetesét, a mint Vizkereszt ünnepén, a kölni székesegyház komor boltívei alatt, fölép a szöszekre, s miközben elszáll a tömjéntartó illatos füstje, és elhal a csengettyű szava, mely felhangzó csilingeléssel kísérte a magusok körülhordozott drágaköves arany ereklé tartóját, imígyen szól hűveikhez:

«Fiain, itt ebben a szekrényben három hatalmas király csontjai nyugosznak. Gáspár, Menyhárt, Boldizsár volt nevök, de görögül Galgalat, Malgalat és Sarithinnek hívták. Gáspár pedig hatvanéves vala és Arábiából jött, Boldizsár negyven éves és fekete volt, mert Sabából jött, Menyhárt pedig 20 éves és hazája Tarsis vala. Ezek a királyok hallották Bálám próféta jóvendüléséről, hogy egy csillag fog támadni Jákoból, és várták feltűnését. Azonkívül még nagy csodák estek rajtuk. Egyikök egy struczmadarat látott tojását kikölneni, melyből egy oroszán és egy bárány keltet életre. A másik egy virágot látott szőlőtökén nőni, szebbet mint a rózsá, s belőle galamb röpült ki, mely megjövendölte Krisztus eljövését. A harmadiknak gyermeke született álmában, ki megjósolta Jézus születését és halálát s harminzhárom nap múlva, mint előre megmondta, meghalt.

«Elindult hát együtt a három király, s egy gyönyörű szép helyre érkezett, kutakkal és szép fákkal ékeskedőre, egy magas hegynek, a melyet Mons Victorialis-nak neveztek, az oldalán, hogy bevárják a csillagot. És ime, a mialatt fölemelt kezekkel és szemekkel imádkoztak, egyszerre csak feltűnt a csillag, olyan fényesen ragyogva, hogy minden más csillag homályba borult mellette. Akkor ezek a királyok nagyon megörültek, gyorsan felkaptak dromedárjaikra s éjjel-nappal, éhen-szomjan nyomában voltak a csillagnak, mignem a tizenharmadik napon megerkeztek Jeruzsálembe. Sokan azt mondják, hogy azért jártak oly gyorsan, mert Isten segítette őket, de meglehet, fiain, hogy dromedárjaik vitték őket oly sebesen.

«Ekkor megkérdezték Heródestől a helyet, a hol a zsidók királya születendő volt, és elmentek Bethlehembe. A csillag pedig, mely előttük járt, megállapodott épen azon ház fölött, a hol Jézus lakott. Bementek hát és megtalálták a szent szüzet és a gyermeket s imádvá őket, megajándékozták. És Menyhárt ada nekik 30 darab aranyat, ugyanazt a mit Terah készített, Ábrahám atyja, és a mit József a sabaiaknak adott azon kenetek árán, a mikkel Jákob testét bebalzsamozta, és a mit Sába királynéja ismét visszahozott, a mikor Salamon királyt meglátogatta. S nem feledkezett meg a három király Urunk Megváltónk szüleiéről sem, mert mikor eltávoztak a a szűznek pénzt és selyem ruhákat, Józsefnek pedig aranyat és ékszereket adtak, Mária pedig nekik adta az egyik gyölesdarabot, a melybe a gyermek be volt polyázva, és azt azután nagy becsben tartották, mert ha a tűzbe dobták, a lángoknak nem volt rajta hatalma, épen került ki belőlük.

«Ekkor egy angyal szólt vala hozzájuk álmukban, hogy ne térjenek vissza Herodeshez, mert halálra keresi őket és a gyermeket is. Hajóra ültek hát és Tarsison át tértek vissza hazájukba. De mihelyt elindultak, a csillag a házzal szomszédos helyre esett. És azon a helyen, fiain, nagy csoda történt, mert a kik a kutba tekintenek, látják a csillagot a földben lent a kut egyik oldaláról a másik felé mozogni, épen mintha az égen volna. Am hogyha sokan tekintenek bele, a csillag csak azoknak jelenik meg, a kik közöttük a legbölesebbek és legistenfelőbbek. És bizonyosan ez az oka, hogy az a francia plébános a toursi székesegyházból, a ki nem rég a Szentföldre ment, nem pillanthatta

meg a csillagot, habár hosszasan nézett is a kutba.

«Sok, sok év után már most, hogy a három király visszatért hazájába, Tamás, a szent apostol oda utazott és megkeresztelte őket a keresztény hitre. Aztán kiindultak prédikálni s távol keleten megölték őket barbár népek. De az áldott emlékeztető szent császárné, Ilona, fölfedezte csontjaikat, és Konstantinápolyba vitette. Onnan Milánoba vitték, és nemsokára Barbarossa császár innen városunkba hozatta. Itt pihennek most végre a nagy vándorok és böles királyok tetemei és sok nagy csodat vittek véghez és dicsőségére vannak városunknak, úgy hogy ti, gyermekeim, örülhettek nekik és méltán járulhattok hozzá aranyaitokkal, hogy ez a székesegyházba legyen fejezve Isten dicsőségére és a három király tiszteletére.»

Ilyenek voltak a Krisztus születése körülményeire és a három királyokra vonatkozó középkori legendák, melyek a Máté evangéliuma adatait regényes részletekkel kitoldották, egészen addig az újabb, de nem kevésbé regényes változatig, mely a Ben-Hur első fejezetében foglaltatik, s az ismeretlenből hirtelen feltűnő három tevérről s a vándoroknak a sivatag magányában történő titokteljes találkozásáról szól.

A KARÁCSONYFA TÖRTÉNETE.

Népszokásaink változásáról és átalakulásáról igen érdekes példát találunk a karácsonyfa meghonosodásában. Míg a 40-es években is inkább csak a németajku lakosokkal bíró városokban volt a karácsonyfa otthonos, a jelen század elején pedig egész Magyarországon ismeretlen vala; ma már a városokban mindenütt állítanak fel karácsonyfát a kicsinyeknek. Budapesten sok helyen a zsidó családok körében is s e mellett a középosztály tagjai a falukon is meghonosították ezt a kedves népszokást, mely a kisdedeknek és szülőknek egyaránt oly igazán tiszta örömet okoz; a jótékony egyesületek az árvaházakban, kórházakban és iskolákban a karácsonyi ajándékok szétosztásánál legalább jelképileg nem mel-

lőzhetnek egy-egy karácsonyfát. Sok felnőtt ember van már, ki egész komolyan hiszi, hogy e népszokásnak ősrégi, sok százados multja van, s a közel jövőben bizonyosan ismertebb lesz a karácsonyfa, mint a sokkal régebb, de ma már inkább csak kis városokra szorítkozó, s évről-évre ritkább bethlehem-járás.

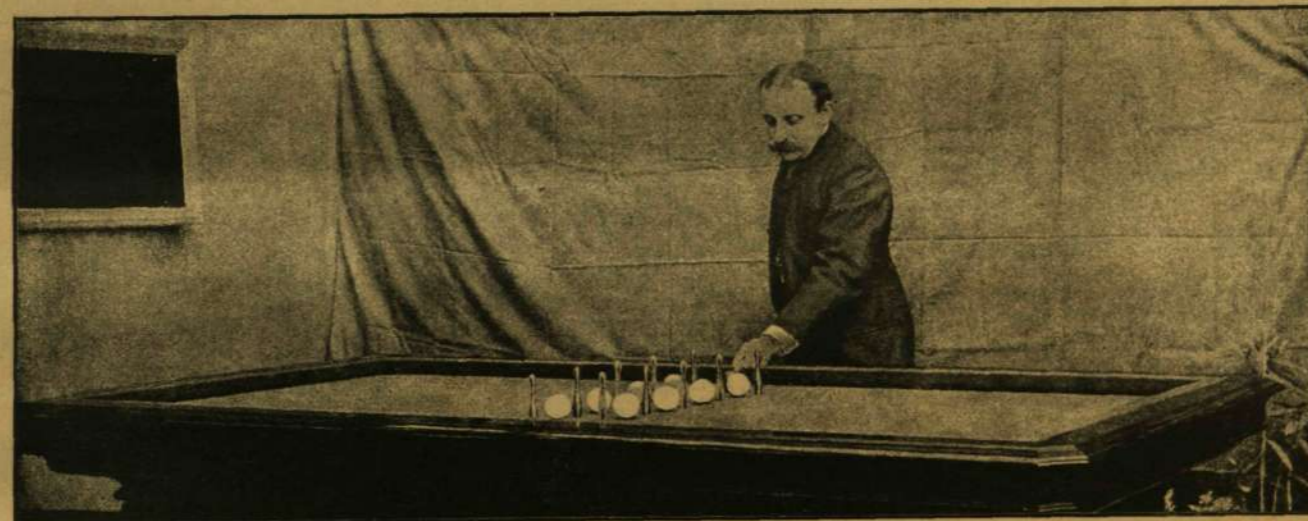
Pedig a karácsonyfa felállítása a világ minden részében aránylag új szokás s Európán kívül jőformán csak az angol és német gyarmatosok gyakorolják s magában Németországban is csak a mult század közepe táján fordult elő szörványosan először; csak a jelen század kezdetén lett általánossá. Van ugyan egy sokszor emlegetett rege, hogy a németekkel egy 1632-ben, a híres lützeni csatában megebesült svéd tiszt ismertette meg a karácsonyfát, mely náluk régi szokás volt, de ennek a regének aligha van történeti alapja, mivel a karácsonyfát Svédországban csak a jelen században kezdték megismerni, általában germán eredetűnek tartják.

Valószínű ugyan, hogy a karácsonyfa szokása ősrégi pogány áldozatok emlékével függ össze. Már a Thalmud regéli, hogy Ádám apánk a paradicsomból kiűzetve, nagy bubánatba esett, mivel az őszi lombhervadást s a hideg közeledtét akkor érezte először; már azt hitte, hogy elpusztul az ő bünéért az egész világ, annyival inkább, mert a nappal mindinkább rövidebb; a komor éjszaka mindinkább hosszabb lett; de a napforduló után (mely tudvalevőleg a karácsony ünnepével esik össze) észrevette a természetben beállott fordulatot, szívébe beköltözött a hála s az irgalmas istennek égő áldozatot emelt. Hasonló áldozatok a téli napforduló idején a rómaiaknál s más pogány népeknél is előfordultak. Mikor lett azonban ez az ősrégi szokás összeköttetésbe hozva a karácsonyi ajándékokkal, a hajdan ugynevezett angyalfával, arról nincs biztos adatunk, de valószínű, hogy az is legfeljebb a mult század elejére esik.

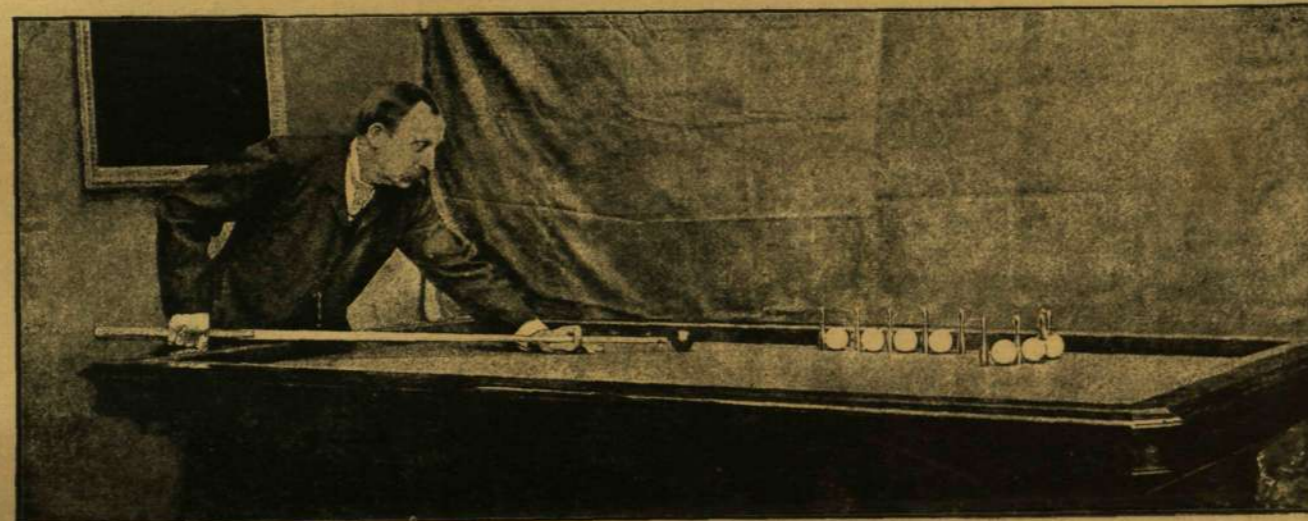
Régebben a karácsonyfát a szobatetőről alá csingve akasztották fel mécesek nélkül, de telve különböző ajándékokkal. Ma általában az örökzöld fenyő galyát használják fel karácsonyának s csak itt-ott helyettesíti azt szükség esetén más élőfa vagy gula alakuan kifaragott faváz. A gyár- ipar Angliában már vasból készült karácsonyfákat is állít elő. A legelső eset, midőn a karácsonyfát piacon s boltokban árulták, 1807-ben fordult elő Drezdában. Ma már Németország, Anglia s a skandináv szigetek minden nagyobb városában nagy piaza van a karácsonyának; Budapesten is sok szegény ember keres néhány garast azzal, hogy karácsony előtt élő fenyőgalyakat és fákat szállít be a Dunaparra s más piacokra. A karácsonyfa népszokása már meghonosodott, sőt, mint minden más modern divat, itt-ott tulzába is megy, mely a hiuság kedvéért a versenyző szegényebb módúaknak az öröm mellett bajt és fejtörést is okoz.

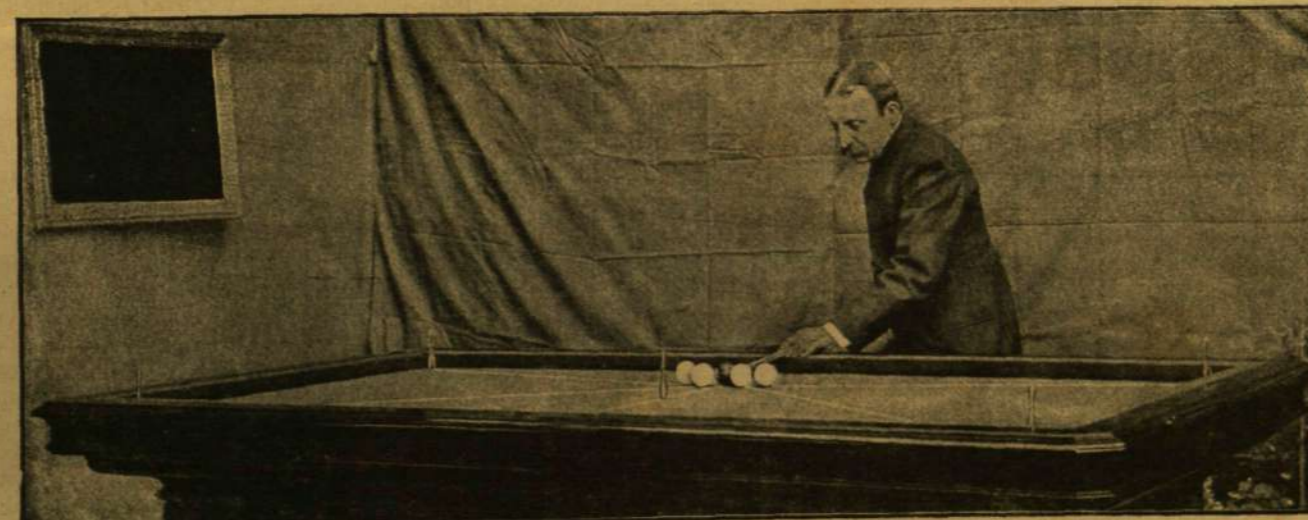
Mutatvány 24 pohárral és 3 labdával. 5-szörös karambol a poharak érintése nélkül.

9 labda és 10 teke. A játzó labda felváltva karamboláz az összes labdákkal a nélkül, hogy egy tekét ledöntene.

9 labda és 10 teke. A játzó labda az összes labdákkal karamboláz a nélkül, hogy egy tekét is ledöntene.

5 labda és 5 teke. Egy lökése minden labda leüt egy tekét.

EGY TEKÉZŐ MŰVÉS Z MUTATVÁNYAI.

EGY VILÁGHIRŰ TEKÉZŐ MŰVÉSZ.

A tekejáték eredete meglehetősen régi, s a XVI-ik század második felébe nyúl vissza, a mikor már ismeretes volt úgy Francia-, mint Angolországban, bár azt, hogy a kettő közül melyiket illeti a felfedezés dicsősége, nem könnyű eldönteni. Azt azonban tudjuk, hogy XIV. Lajos szívesen és nagy eleganciával játszta a billiardot s hogy Angliában a XVIII-ik század első felében már királyi rendelet sújtotta magas büntetéssel a nyilvános helyeken való játszást.

Ma napság talán legnépszerűbb játék a tekezés Franciaországban, a hol minden falusi vendéglőben található legalább egy billiardasztal, mely körül a munkások napi munkájuk végeztével szórakozni sereglenek össze. Németországban is főleg a francia háború óta nyert a tekejáték elterjedését a nép alsóbb rétegeiben is, német katonák útján, kik a háboru alatt sajátították el a francziáktól.

A legrégibb billiardasztalok óta azonban nagy változáson ment keresztül ezek szerkezete a mai napig. A legrégibb tekeasztalok egyszerűen fából voltak, posztóval behuzva, mandáner nélkül és közepre fel bemélyedve. Erre egy kis vas vagy elefántesont kaput állítottak, mely alatt a labdáknak keresztül kellett menniök, s ezeket görbített ferúddal olyanformán taszították, mint ma a croquetnál. Majd a kibélelt oldalfalak jöttek divatba zsekkokkal, a milyen néha tiz is volt. De legfontosabb újítás volt a tekejáték terén az egyenes dákó használata, melynek fahégye a biztosabb lökés kedvéért bekrétázott. De ennek daczára még mindig sok «gixer» adta elő magát, s a vendéglősök és kávéosok többsége méltán aggodhatott billiardposztója sorsa felől. Utána a billiard-asztal is lényegesen módosult; a falapot márvány vagy pala kezdte pótolni s az oldalfalakat a ruganyosabb gummi vagy acél.

Még jobban tökéletesedett a billiardjáték 1827 óta, a mikor a francia Mengaud foltalálta a ruganyos bórhegy alkalmazását a dákó végén, s csak ezáltal vált lehetővé a labda középpontjára irányított egyenes lökésen kívül, az ugynevezett «fals» vagy effel-lökéseket is a legfinomabb különbségekkel hajtani végre, jobbról vagy balról, alant vagy fent véve a labdát. Ujjában a lyukak is teljesen eltűntek a tekeasztalról, a pyramidi-asztal kivételével, holott úgy a karambolnál, mint a keglé-játéknál, az esélyek csak annál érdekesebbek lennének, tekintettel a labda «verlauf»-olására.

A billiard-asztalnak ez a mai technikái tökélye tette csak lehetővé, hogy újabb időben egész virtuózok támadjanak a billiardjáték terén, kik az amerikai «champion» vagy a francia «professeur de billiard» név alatt már a harminczas évek óta magokra vonták a nagy közönség figyelmét is, s nem egy köztük, mint a belga Goffart, az élelítés és biztos kéz tekintetében valódi csodákat művelt. Ilyen produkciók p. o.: labdát karambolage-zsal beleugratni egy felállított kalapba vagy egy palackra állított labdát ledönteni, a nélkül hogy a palackot érintené, stb. Még bámulatraméltóbb mutatványok azok, melyek által Goffart tett nagy hírnévre szert, midőn például labdájával a szék alatt játszott a szemben álló sarokra, mire a labda ivben pattant vissza a széken ülő feje fölé s egy kalapban fogott föl. Másik bravourja volt Goffartnak, hogy lapdát másnak szájában tartott pipájáról játsza in, a nélkül, hogy a pipát érintette volna, vagy egy szék szélére helyezett krétadarabról a szék érintése nélkül.

Am az itt elősoroltakon kívül is számos nehéz lökés áll még a billiardművészt rendelkezésére. Ilyen az, mikor a lapdát szétszórva állanak, s ügyes módon csoportosítottan egy sarokba, hogy e helyzetben egész sor karambol legyen kivihető. Ilyen, mikor a játzó labda két más labda felett ugrik el, s rekuzéval karambolozik, a nélkül, hogy a mandanert érintené, vagy pedig mikor a labda a mandanert érintése után másodsor lesz találva, s görbe ivben fut vissza, hogy közvetve karambolozzék.

A budapesti kávéházak régibb vendégei egy-némelyike előtt meglehet, nem ismeretlen az az arc, a melyet képeink a tekéző asztal előtt mutatnak. Mösllacher György, a felső krajnai St. Rupprechtben 1842-ben született billiard-virtuóz, ki mint 13 éves gyermeké Klagenfurtban kezdte meg marqueuri pályáját a tekeasztal mellett,

majd 1864-től 1867-ig az osztrák hadseregben szolgált, s ez időtől 1878-ig Grätzban, Bécsben, Budapestten tökéletesítvén magát, vegre a berlini Bauer kávéház billiard-bérlője lett, ma méltán említhető az elsőrangú championok közt, kiket a dákó virtuóz kezelésében Franciaország, Belgium, Amerika és Anglia felmutat. Tanui ennek diadalai, melyeket a többek közt alábbi képeinken feltüntetett mutatványival Európaszerte aratott.

Az első kép 5-szörös karambol tüntet fel 24 pohár közepette, a nélkül, hogy a golyó a poharakat érintene. A 24 poharat egyenes vonalban, egyenlő távolságban 8 sorban állítja fel, soronként 3 pohárral, oly módon, hogy a 6 középső sorból felváltva az első pohár szorosan a mandánerre fekszik, valamint a két végső sor poharai is. Balra a játszótól a második sor irányában állítják fel, szorosan a mandáner mellett, a karambol-golyók, míg a játszó golyó jobbra a játékosztól, a negyedik sor irányában, három golyónyi távolságra jó a mandánerrel. Lökésnél a golyó annyira «falsul» vétélik balról, a mennyire a távolság megköveteli, s csak annyi erővel kell a lökésnek bírnia, a mennyit az 5-szörös karambol okvetlenül megkíván. A golyó pályáját a gyakorlott billiardista az asztalon vont fehér vonalak irányából fogja látni.

A második mutatványban, melynél 9 golyó és 10 teke játszik, a játzó golyó közvetlen érinti felváltva mind a többi golyót, a nélkül, hogy egy tekét is ledöntene. A fehér golyót elsőbb keresztben állítják fel a billiardon egyenes vonalban, s azután minden második golyót elmozdítva, egy golyó távolságra helyezik szembe, úgy hogy a két sor golyó egyik a másiknak távolságközeit fedi. Azután veszünk a tiz tekét s azokat a képen látható módon úgy állítjuk fel, hogy az első teke szabadon álljon, a többi azonban szorosan a golyókra támaszkodjék. Erre a játszó golyót ferúddal felállítjuk az első golyótól golyónyi távolságra, s contrával játszunk arra a megfelelő erővel.

A következő felállításban szintén 9 golyó és 10 teke szerepel. Négy golyó a mandáner hosszában helyeztik el fel golyónyi távolságra egymástól, egy golyó és körülbelül 2—3 milliméternyire a mandánerrel; öt teke azután úgy lesz felállítva, hogy a játzó felől eső négy szorosan tapad a golyókhoz, az ötödik pedig 1/4 golyónyira áll attól. Állítsuk továbbá a hatodik tekét három golyó távolságra az ötödiktől a mandáner melle, s a többi golyót és tekét sardulaku görbe vonalban ugyanoly módon, tudniillik mint az első öt tekét és négy golyót. Most a játszó a dákóval és játzó golyóval a képen látható irányban áll fel s lökésnél pontosan az első teke mögötti közepre céloz, a minek következtében a golyó az összes golyókkal karambolozik, a nélkül, hogy egy tekét is ledöntene. Megjegyzendő, hogy a lökés biztonságga attól is függ, hogy az összes golyók egyenlő nagyok, gömbölyűek és nehezek legyenek.

Az utolsó felállításban minden golyónak le kell döntenie egyet a felállított tekék közül. A billiardasztal mind a négy szögletébe, a mandánerrel egy golyónyi távolságban egy-egy tekét állítunk, középebe pedig szintén egyet. A vörös játzó golyó e közé s a játzó felől mandáner közé jó. Jobbra és balra a vöröstől még két további golyó állítatik a sarok felé hajló vonalban s újra kettőt jobb- és balfelől a képen látható módon állítunk fel. A lökésnek nagy pontossággal kell történni, hogy a golyók egyenlő nyomást kapjanak, s mindenik egy-egy tekét döntson le.

OROSZ ÉLETKÉPEK.

Pravionka örököse.

Patru S. után oroszról fordította T.—a.

(Vége.)

A tűz utáni napon ezredesem teljes díszben vezetett a nagyherceg elé, mintha legalább három nagy esatát nyertem volna.

El kellett mondanom az egész esetet előlről végig s miután a függönyök lerántásánál balkezemet kissé megégettem, e körülményről is számot adtam, mi különben eszem ágában sem lett volna.

A czár nevében arany érmet, háromszáz ezüst rubelt kaptam s őrmesterré léptettem elő, a czárné ötszáz rubelt és értékes aranyórát adott s így lefelé a legutolsó ndvari tisztviselőig min-

denki megajándékozott. Mihály nagyherceg semmit sem adott, csak éberségemet dicsérete meg. Szinte jól esett, midőn valamennyi képes napilapban arcképemet láttam. De bezeg nem maradt el a fekete leves sem.

Az admirálisítás terén ismét Mihály nagyherceggel találkoztam kire polgári öltönytben senki sem figyelt, csupán én tiszteltem, mire aztán mindenki felénk fordult s az arra járók közül sokan a nagyhercegre ismertek. A magában véve csekély eseményt, hamar elfelejttem, de nem úgy az indulatos nagyherceg, ki a téli palotába visszatérve, azonnal parancsot adott elogatásomra, s mire a laktanyára értem, reám rohant az egész őrség. «Les extrêmes se touchent». Égig való magasztalás egy csekély szolgálatért, és hallatlan zsarnoki szigor azért, hogy a nagyhercegnek tiszteltem. Ilyesmí csakis Oroszországban szokott előfordulni, s találon jellemzi az irányadó körök műveltségi fokának hőmértékét.

Három havi fogság után szabadon bocsájtottak, de a testőrségtől egyik soraizredhez lettem áthelyezve, a mivel nem sokat tördöttem, és tán maga a sors is úgy akarta, hogy rajtam segítve legyen.

Az 1878-iki hadjárat nem szolgáltattott ugyan alkalmat az egész hadsereg mozgósítására, de miután méltán állítható tartani, hogy egyéb komplikációk is fognak bekövetkezni, még oly csapatok is kaptak keszenléti parancsot, melyek ki sem vonultak. Érdekemben léven, hogy a tetteges szolgálatban részt vehessek, a csata-terre való áthelyezésemet kértem.

Nincs szándékom mindazon keserves viszon- tagságokat leírni, melyeken keresztül mentem, hiszen mint katonának egyébre számítanom nem lehetett, csupán azt akarom elmondani, miképen örökösödött egy szegény árva fölött a gondviselés.

Mielőtt a plevnai szomorú napokra virrad- tunk volna, egyik bajból a másikba jutott a se- reg. A Dunán való átkeles több áldozatba került mint a hadjárat egyéb fontos mozdulatai, és végre még a legutolsó közember is átlátta, hogy az egész vezénylet nem egyéb mint a tudatlan- ság és könnyelműség okozta hibáknak folytonos láncolata. A török vezéréknél legalább megvolt a jó akarat, hogy a sereget bajba ne hozzák, s ha történet is hibák, ezek az egész rendszer fogyatékos állapotának voltak kifolyásai.

Ezredem a sok előrsi csatározásokban emberben és lovakkban jelentékeny veszteségeket szenvedett. Negyvennyolcz tiszt közül csak tizen hét volt még szolgálatképes, a többi részint elesett, részint pedig a kórházakban hevert sebe- sülten.

Jól emlékszem, épen szegény atyám szomorú halála napjának évfordulója volt. Az a bizonyos végtelen esős idő, mely a Dobrudzsában hetekig el szokott tartani, minden mozdulatot lehet- lenné tett, és ha némelykor az előrsők unalomból egymásra nem lönek, senki sem mondta volna, hogy két elkeseredett halálos ellenség áll egymással szemközt.

A főhadiszállás körül ezredem táborozott tér- dig érő vízben és sárban a legnagyobb nélkülözé- sekek mellett. Míg körülöttünk a pezsgőzés és tivornya éjjel-nappal folyt, embereink százával a kórházba, illetőleg a temetőbe, vagyis egy nagy közös árokba kerültek.

Ama fájdalmas emlékü napon tehát a szokott- nál nagyobb eső esett elannyra, hogy a tűzér- ség lökészetét és tölténytartóit szárazabb helye- re elrakták.

Estve 8 óra után mindenki meghuzta magát a rögtönzött sátorokban, vagy pedig valamely vonatszeker alatt, csak az őrszemek maradtak állva helyeiken. Lovaink a vékony pokrócz alatt már régen megáztak s hidegtől dideregre le sem feküdtek, habár csak minden második század maradt nyereg alatt felkantározva.

Részint a csipős hideg miatt, de leginkább a reám nézve oly szomorú nap emléke folytán, eszembe sem volt az alvás, hanem egy tábori postakocsi alatt heverve azon tűnődtem, vajjon mi lenne, ha az ellenség előőrseinket letorkolva reánk ütne. — E közben erőt vettem rajtam az álom. Azt álmodtam, hogy a Pravionka körüli erdőben farkasvadászaton vagyok s vígan szól a puska, végre felém is kergetnek a hajtók egy nagy ordást, kit czélba véve, puskámat elsütöm.

A lövésre felébredek, és nem ugyan Pravionka- ban, hanem a Dobrudzsában találom magamat, de a puskaropogás egyre tart, a nélkül hogy csak

egy lélek is megmozdulna, habár már a lovak is nyugtalanokdnak. A kocsi alul kibujva, látom hogy még az őrszemek is alusznak, a puskatüz meg mindégyre közeledik, felzárom a közelem- ben fekvő trombitást, és riadózt fuvatok vele, aztán pedig kardlappal felkergetem a legény- séget.

Most azonban két egymásután következő ágyulövés felriasztja az egész táborot és bekövet- kezik amaz iszonyu zavar, mely egy éjjeli táma- dásnál nagyobb lázt okoz, mint az ellenség fey- vere. Hallani ugyan már egyes sortüzeket, mi arra mutat, hogy nagyobb csapattestek vannak együtt, csakhog az ellenség soraiból is lehetnek. És úgy is volt. A nizamok zászlóaljai oszlopok- ban halomra lövöldöztek a soraköz felben lévő orosz katonaságot és a tűzérégi fogatokat.

Ezredem elég gyorsan csatarendbe állott ugyan, de a vonatszekerék és gyalogsági sátrak miatt nem sorakozhatott tömegesen. Szakaszom- mal a második fordulónál a főhadiszállás gy- anág szolgáló utszeli házhoz jutottam, honnan egyes lovastisztek jobbra meztiták, egy ingben, fegyver nélkül kivágtattak. A teljes rendben és nyugalomban felvonuló lovas csapat láttára visszafordultak, azt kiabálva, hogy mi történt! Mintha erre az ágyzás, mely mindinkább erő- sebb lön, elég felvilágosítást nem nyújtott volna.

— Az ellenség meglepte előőrseinket, az elő-

UJONNAN FÖLFEDEZETT GÖRÖG EGYIPTOMI KÉP.

védett visszanyomta, és a táborba rontott — felel- men nyugodt hangon.

E pillanatban Mihály nagyherceg nagy fekete lován kilovagolt a ház udvarából, utána vagy tiz cserkesz, testőr.

— Te vagy Zuboff? — kiáltá közvetlenül előt- tem fékezve tomboló paripáját — utánam sza- kaszozdál!

Egy órai elkeseredett harez után, mely vagy háromszáz ember életébe került, a csufos ren- detlenség folytán sikerült roham visszaveretett. Már szürkülni kezdett, mikor a gyorsan visz- szavonuló ellenség üldözésére kirendelt lovasság visszatért.

Bibikoff tábornok jelentésében konstatálta, hogy csakis a lovassági riadó után állt talpra a legénység s némi kutatás után kiűnt, hogy a riadótt én fuvtam, mely nélkül tán a főhadi- szállás is az ellenség kezébe került volna.

Az igazság istene némelykor érvényre juttatja a szerencsétlenek szenvedéseit, s így a jutalom- ból ez egyszer nekem is kijutott. Hadnaggyá lettem előléptetve, s erélyes, öntudatos cselek- vésem elismerésül a szent György keresztjét kap- tam. A Balkán-szoros védelménél nehéz sebe- stem. Hetekig élet és halál közt egy ideiglenes tábori kórházban hevertem, s mire ismét talpra állhattam, a béke meg is lett kötve.

Mire ismét Szent-Pétervárra visszakérültem, a dobudzsai eseményekről végeles adatokat kö- zöltek a napilapok, sőt a hivatalos újságban ne- vem hízegő módomban lön kiemelve, hogy szinte

sokalni keztem. — Zuboff hadnagy — mondá a legelső templomi parádé után Kiriloff tábornok — jó hírt hoztam önnek. Ő felsége önnek a hadjá- rat alatt tanúsított rendkívüli bátorságáért aty- jától elkobozott vagyonát visszaadni rendelte, és egyszersmind megengedte, hogy e legfelsőbb kegyért személyesen köszönetem mondhasson. Holnap délelőtt 10 órakor a téli palotában ki- hallgatásra fogom önt elővezetni.

II. Sándor czár vele született rendki rül meg- nyerő modorával fogadott.

— Alexej Maximovics, hogyan meg vagyok veled elégedve. Sajnálom, hogy elhalt atyádra ki nem terjeszthetem elismerésemet hí, bátor és odaadó szolgálataidért. A mivel nekéd tarto- zom, azt meg fogod kapni. És most beszéld el azt az éjjeli támadást.

Jól tudván, hogy a czár az egész siralmas esetről teljesen informálva lett, sem többet, sem kevesebbet nem mondtam.

— Igen, igen, — veté közbe a czár — úgy volt, tökéletesen úgy volt, de eszentul ilyesmí, rémelem, nem fog többé előfordulni. — El- mehetsz!

Többé nem láttam a nagylelkű uralkodót. Mások büneiért kellett áldozatul esnie.

Pravionkában, hogy a legfelsőbb kegyelmi tény kihirdetése után birtokaim elfoglalására utaztam, ünnepélyesen fogadtak előbbeni eselédink és gazdatisztjeink, csupán az iszpravník hiányzott, ki betegséget szinlelt. A kastélyból a hosszas formáságok befejeztével egyenesen hozzá hajtat- tam. Csakugyan az ágyban fektűd, de az előtte álló vutkis palack és egész valója arról tettek támaságot, hogy betegsége miatt bátran felkel- hetett volna.

Nos Iván Ivanovics — kezdem mosolyogva — megenged, hogy Pravionkán maradjak?

— O barin, bocsáss meg, de nem tettem másként, én —

— Sebaj öreg — szakítám félbe a hebegő iszpravníkot — talán jobb volt, hogy így történt. A ki az Urban bizik, nem eselődik.

E szavak után szívélyesen elbucszva haza mentem.

Másnap csengős troika hajtott a kastély ud- varába. Nem tudtam elgondolni, ki legyen a hivatlan vendég, és kíváncsian vártam, míg udvarmeste- rem ünnepélyes hangon Sestakov Mária Vale- rianovna asszonyság ó exzellenziáját — vagyis kedves emlékü nagyenémet — be nem jelen- tette.

Mondhatom, hogy inkább a szent-pétervári patriarcha látogatására lettem volna elkészülve, kit ugyan soha életemben nem láttam. De hogy az előzmények után keresztanyám hozzám, kit háza udvarából kilöketett, Pravionkára merjen jönni, azt még álomban sem hittem volna. Az első pillanatban azt akartam neki kiüzenni, hogy nem vagyok itthon, de boldogult atyám szelid arca tünt fel ekkor szemem előtt.

Hiszzen édes testvére volt, az ő, de csakis az ő kedvéért legyen minden felejtve.

— Ugyan kérem kedves nénemasszony — kez- dem udvariasan mosolyogva — mire való ez a czeremonia? Tessék besétálni. Régen nem volt szerencsem. Elzött nekény évvel Szent-Pétervá- rott tiszteltemet akartam tenni, de nem tetszett otthon lenni, nekem pedig sürgős dolgom lévén, a mennyiben a fővárosból el akartak toloncolni, nem jöhöttem meg egyszer. Hogy s mint szolgál egészségé? látom, jól; no ennek nagyon örülök. Hej Nicolai — hamar jó tüzet ó exzellenziája szokott lakosztályába.

Az öreg asszony, ki alkalmasint más fogat- tatásra volt elkészülve, szótlanul egy karszékbe dőlt, és hangos zokogásba tört ki, benső meg- alázatásának fájdalmát nem tudva többé elfo- jtani. Kibekültünk, csendesen sirtva mindketten, midőn atyám arcképére estek szemem. Hibáját jóvá tenni akarván, azért jött utánam, hogy tudtomra adhassa, miszerint összes roppant terjedelmű birtokait még életében reám ruházta, csupán azt kérve ki magának, hogy hátralévő napjait Pravionkán tölthesse, hol egykor böl- esője állott.

Magától értetődik, hogy kíváncságot még akkor is örömmel teljesitettem volna, ha más örökösei maradtak volna.

A Balkánban kapott sebeim miatt a további tetteges szolgálata egyelőre alkalmatlanná let- tem ugyan, de rémelem, hogy azon esetre, ha hazámát bármely ellenség ellen kellend vé- deni, ismét sikra fogok szállhatni.

Odesszai barátaimat, kiknek első sorban kö- szönhettem, hogy bizonytalan csavargó élet he- lyett a katonai pályára léptem, meglátogattam. Szerencsem hire akkor már hozzájuk is elérke- zett. Már boldog családtagok voltak, és midőn vígan poharazva a szent-pétervári első találko- zást emlegettük, alig hiszem, hogy nálunknál elő- gedettebb emberek lettek volna az egész orosz bi- rodalomban.

UJONNAN FÖLFEDEZETT GÖRÖG- EGYIPTOMI KÉPEK.

A londoni National Gallery nagy érdekű egyip- tomi képek birtokába jutott, melyeket Flinders Petrie ástott ki közelebb Havarahban, Fayum egyiptomi tartományban. Tizenegy életnagyságu arckép ez, melyeken az arcz és nyak világosan látható, s mind meg annyi múmiák külső részén volt az ott levő halottak megfelelő testrészen el- helyezve, tehát valószínűleg e halottak arckép- máisai. Az arcvonások azonban nem nagyon egyeznek meg az egyiptomiak jellegző arczával s így azt kell következtetnünk, hogy ez a temető Egyiptomban telepedett, de az egyiptomiak vallását és szokásait már elfogadott idegeneké volt, valószínűleg görögöké, mivel a felirások betűinek jellege is görögös. Flinders a képek korát a Krisztus születése előtti 250—150 évek közé

UJONNAN FÖLFEDEZETT GÖRÖG-EGYIPTOMI KÉP.

teszi s így mindenesetre a legrégibb fennmaradt s eddig fölfedezett festmények közé tartoznak. Több kép tanúsítja, hogy a festő az egyéni jelleget le- hetőleg visszatükröztetni igyekezett, de azért van bizonyos művészeti jelleg is a képeken, így kü- lönösen a nyílt merev szemek, melyek épen a halál utáni állapotot akarják visszatükrözteni. Az érdekes lelet, melyről itt közöltük két képnk ad bővebb tájékoztatást, a művészet történelmé- hez becses adalékul szolgál.

ERKEL FERENCZ JUBILEUMA.

A hálás elismerés szép ünnepe volt Erkel karnagyi jubileuma. Szeretettel készítették elő a főváros iro- dalmi és művészeti körei. A rendező nagy bizottsá- got már régen foglalkoztatta, s az ünnepeben és lel- kesedésben részt vett a vidék is, elküldvén ádvöz- letét, koszorút a zeneköltőnek.

Az ünnep két részből állt és két színhelye volt. Az első a költő ádvözlése a redoutban, a második pedig legnépszerűbb operájának előadás a opera- színházban.

December 16-ikán, vasárnap délelőtt a redout nagy termében gyűltek össze a főváros művészi, zenei körei, a műszeretők, s Erkel tisztelőinek nagy száma. Megjelentek az akademia képviselői, a fővá- rosí hatóság tagjai, a színházak tagjai, a nemzeti zenede, a zenésiskolák, zeneegyletek, dalegyesuletek. Több vidéki dalárda és zeneegyesület küldöttségileg képviseltette magát. Ott voltak elhelyezve a terem- ben az ünneplőnek szánt koszorúk, emléktárgyak, legkiválóbb köztük a közadakozásból készült arany

jezetlen történeti munkája ébresztette fel benne a vágyat, hogy az erre vonatkozó történeti adatokat összegyűjtse. Az a történetiről mozgalom, mely az 50-es években az országban keletkezett s barátságán...

Véleménye szerint a hipnozisban levő egyénen hatásos előidézők akkor is, ha üres csöveket tartanak felelők, vagy más tárgyakat, melyek a beteg testénél magasabb vagy alacsonyabb fokokkal bírnak...

A Kisfaludy-társaság decz. 19-iki havi ülésén az elnök Gyulai Pál legelőször is a társulatot Henszlmann Imre halálában ért sulyos veszteségről emlékeztet meg.

A Kiszföldy-társaság decz. 19-iki havi ülésén az elnök Gyulai Pál legelőször is a társulatot Henszlmann Imre halálában ért sulyos veszteségről emlékeztet meg.

Meleg hangon tartott és gondallal dolgozott emlékszem után Zichy Antal tett jelentést a régi bírói elnökségre vonatkozó iratok és követi jelentések bejelentéséről.

Beöthy Zsolt titkár jelentette, hogy a tagválasztó gyűlés február 6-án, az ünnepélyes közgyűlés február 10-én lesz.

Meleg hangon tartott és gondallal dolgozott emlékszem után Zichy Antal tett jelentést a régi bírói elnökségre vonatkozó iratok és követi jelentések bejelentéséről.

Beöthy Zsolt titkár jelentette, hogy a tagválasztó gyűlés február 6-án, az ünnepélyes közgyűlés február 10-én lesz.

Meleg hangon tartott és gondallal dolgozott emlékszem után Zichy Antal tett jelentést a régi bírói elnökségre vonatkozó iratok és követi jelentések bejelentéséről.

Beöthy Zsolt titkár jelentette, hogy a tagválasztó gyűlés február 6-án, az ünnepélyes közgyűlés február 10-én lesz.

Meleg hangon tartott és gondallal dolgozott emlékszem után Zichy Antal tett jelentést a régi bírói elnökségre vonatkozó iratok és követi jelentések bejelentéséről.

Beöthy Zsolt titkár jelentette, hogy a tagválasztó gyűlés február 6-án, az ünnepélyes közgyűlés február 10-én lesz.

Meleg hangon tartott és gondallal dolgozott emlékszem után Zichy Antal tett jelentést a régi bírói elnökségre vonatkozó iratok és követi jelentések bejelentéséről.

Beöthy Zsolt titkár jelentette, hogy a tagválasztó gyűlés február 6-án, az ünnepélyes közgyűlés február 10-én lesz.

MI UJSÁG?

Figyelmeztetés. Az előfizetés könnyebb teljesítése végett mai számunkhoz postai utalványt vagy mellelkelve.

Figyelmeztetés. Az előfizetés könnyebb teljesítése végett mai számunkhoz postai utalványt vagy mellelkelve.

A király és a trónörökös Monostor-Szigeten. E hó 18-ikán a király és a trónörökös részvételével a monostori szigeten rendezett füzánvádaszat. Az uralkodó és a trónörökös egyenesen Bécsből jöttek e vadászatra, melyet minden ilyen időtájtban szoktak tartani a monostorszigeti koronaadalom pagonyjaiban.

A király és a trónörökös Monostor-Szigeten. E hó 18-ikán a király és a trónörökös részvételével a monostori szigeten rendezett füzánvádaszat. Az uralkodó és a trónörökös egyenesen Bécsből jöttek e vadászatra, melyet minden ilyen időtájtban szoktak tartani a monostorszigeti koronaadalom pagonyjaiban.

szat füzánokra és nyulakra öt óra hosszat tartott. Déli 12 órakor a társaság szabad ég alatt reggelire trónölőse s az alkalmallal a király, valamint a trónörökös a jelenvolt urakat hosszabb beszélgetéssel tüntette ki.

József főherczeg ezüst menyegzője. A kertészeti egyesület gr. Csáky László elnöke alatt tartott legutóbbi választmányi ülésén megemlékezték ama nagy érdemekről, melyeket József főherczeg, az egyesület védnöke a hazai kertészet fejlesztése és felvirágztatása körül szerzett.

Tokoly-intézet jubileuma. A fővárosi Tokoly-intézet, melyet a szerb ifjúság nevelésére alapított Tokolyi Szabás, közelebb ül meg alapítása félszázados ünnepét.

Magyarsági tótok lapja Amerikában. Mint egy Amerikában élő honfitársunk tudósít, néhány oda költözött tót hazánkia egy magyar hazafias szellemben szerkesztett tót lapot szándékozik ott kiadni.

Amérika közgyűlése és a hó 18-ikán volt összehívta. A közgyűlés több hirlapi nyilatkozat előzte meg. A dumántuli ref. egyházkerület kijelentette, hogy nem csatlakozik a protestáns irodalmi társasághoz.

Baró Vay Miklós, a végrehajtó bizottság elnöke foglalta el az elnöki széket. Gr. Tisza Lajos szólt föl először s utalva a megalkulással, az első választások fontosságára.

A Vasárnapi Ujság 1889. évi folyama. A Vasárnapi Ujság január elején Jókai Mór-tól hosszabb új elbeszélést kezd meg A rosszul osztott testvérek cím alatt.

készített jelenetes rajzokkal illusztrálva fog megjelenni.

Továbbá nagyobbbrészt illusztrált elbeszéléseket és rajzokat közöl a Vasárnapi Ujság Baksay Sándor, Petelei István, P. Szathmáry Károly, Tórs Kálmán stb., s ironóink közül Beniczky-Bajza Lenke, B. Büttner Lina, stb. tollából, a külföldiről pedig ez év folyamában kivált a francia, angol és orosz irodalom java-termékeiből választott elbeszélő műveket.

Ugy szépirodalmi, mint ismeretterjesztő részben állandó dolgozóitárs maradtanak a Vasárnapi Ujság-nak mindazok, kiknek a mult évfolyamokban oly szívesen fogadta műveit az olvasóközönség.

HALÁLOZÁSOK.

ZSIGMONDY VILMOS, a képviselőház egyik legrégibb tagja és pénzügyi bizottságának elnöke, a magy. tud. akadémiája tagja, a ki kivált a városi régió s más artzi kutak futatása által lett híressé.

PAHR IVÁN, a tud. akadémiáj. lev. tagja, 88 éves korában meghalt Sopronban, e hó 17-én. Főleg a diplomatika és egyházi archeologia terén fejtt ki széles körű irodalmi tevékenységét.

Simonffy Kálmán, volt országgyűlési képviselő, a magyar zene régi művelője, élete 58 ik évében jobbléte szendterilt az elmebetegk lipótmezei országos intézetében.

Elhunytak még a közlebbi napok alatt: ZAY János nagyvirári kanonok, jeles egyházi szónok. Massa Elek, esztergomi kanonok, kit csak pár hóval ez előtt neveztek ki kanonokká.

Sombor Gyöző pénzügyi titkár, Temesváron, 46 éves. — PROHÁZKA József adófelügyelősi számításvezető s az Arad és Vidéké bírczírója. — BRUNTAUER MIHÁLY ügyvéd, élete 38 évében, Jászberényben. — BABES SEVÉN, huszárhadnagy, Babes Vincze volt országgyűlési képviselő fia, 27 éves korában Abaszabán.

A Vasárnapi Ujság 1889. évi folyama. A Vasárnapi Ujság január elején Jókai Mór-tól hosszabb új elbeszélést kezd meg A rosszul osztott testvérek cím alatt.

émet tanítási nyelvet, s kiadta a magyar protestáns egyházak ellen a patenst, meghalt Bécsben, honnan holttestét a csehországi Teschenbe szállították.

IÁ. GRECSAK KÁROLYNA, Greccak Károly országgyűlési képviselő és fővárosi lapszerkesztő édes anyja Budapesten; ugyanitt özv. FABINYI JÁNOSENE szül. Herber Anna, 74 éves. — REVICZKY KLÁRA 84 éves korában, Sátoralja-Ujhelyen — RÉVHEGYI IVÁNE szül. Zámory Erzsébet, élete 28-ik évében Budapesten. — ERDÖSI LAJOSNE, szül. Bedekovics Lujza, 41 éves Pécsen. — PERCZEL IRMA, a nemrég elhunyt ifj. Perczel Mór államvasuti főfelügyelő 14 éves leánya, Kálcsán. — HORVÁTH PAULA, Horváth Károly orosházi közjegyző és neje, szül. Jászay Hermin negyedfél éves leánykija. — CSONTÓ BELLA, a halasi főgymnázium igazgatójának, Csontó Lajosnak és nejének, Apáthy Juliának 16 éves leánya. — MOLDOVÁN SIMON szül. Gajgázó Teréz 32 éves, Szamos-Ujvárt. — TÓRÓK ETELKA, Török Imre esztergomi főjegyző 4 éves leánykija Makón — ÖZV. SANDOR ISTVÁNE szül. Szavich Teréz, 64 éves Bács-Álmásán. — BUNCSICS ERNŐKE szül. Malczor Lujza, állami kisdudovónó, a német-liperei állami elemi iskola igazgatójának neje, 25 éves. — ÖZV. BONYHAI BEÖNE szül. Kuczián Katalin, 71 éves, M-Berényben. — SZABÓ MRHÁLYNE szül. Pfann Julianna, a szegedi tanítóképző-intézet igazgatójának neje, 48 éves. — SZITÁCS ILONKA, Szitács János dévai áll. tanítóképzője igazgatójának tanító 9 éves leánya. — VRÁBELY KONSTANCIJA, szoligabéri özvegye, 60 éves, Pozsonyban. — ÖZV. ARANYI MÓNKE, a Borsod-miskolci közlöny szerkesztőjének édes anyja, Miskolcon. — SZAVAY PALNE sz. Freyler Etelka, régi honvédorog özvegye, 70 éves, Győrben.

Halálozások. ZSIGMONDY VILMOS, a képviselőház egyik legrégibb tagja és pénzügyi bizottságának elnöke, a magy. tud. akadémiája tagja, a ki kivált a városi régió s más artzi kutak futatása által lett híressé.

PAHR IVÁN, a tud. akadémiáj. lev. tagja, 88 éves korában meghalt Sopronban, e hó 17-én. Főleg a diplomatika és egyházi archeologia terén fejtt ki széles körű irodalmi tevékenységét.

Simonffy Kálmán, volt országgyűlési képviselő, a magyar zene régi művelője, élete 58 ik évében jobbléte szendterilt az elmebetegk lipótmezei országos intézetében.

Elhunytak még a közlebbi napok alatt: ZAY János nagyvirári kanonok, jeles egyházi szónok. Massa Elek, esztergomi kanonok, kit csak pár hóval ez előtt neveztek ki kanonokká.

Sombor Gyöző pénzügyi titkár, Temesváron, 46 éves. — PROHÁZKA József adófelügyelősi számításvezető s az Arad és Vidéké bírczírója. — BRUNTAUER MIHÁLY ügyvéd, élete 38 évében, Jászberényben. — BABES SEVÉN, huszárhadnagy, Babes Vincze volt országgyűlési képviselő fia, 27 éves korában Abaszabán.

A Vasárnapi Ujság 1889. évi folyama. A Vasárnapi Ujság január elején Jókai Mór-tól hosszabb új elbeszélést kezd meg A rosszul osztott testvérek cím alatt.

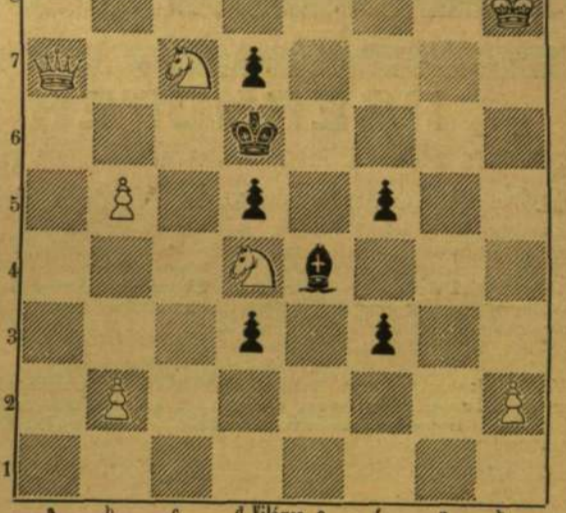
Előfizetési föltételek:

A Vasárnapi Ujság — frt 8. — frt 4. — frt 2. — A Világkrónikával együtt * 10. — * 5. — * 2.50 A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok * 12. — * 6. — * 3. — A Világkrónikával együtt * 14. — * 7. — * 3.50 Oupán a Politikai Ujdonságok * 6. — * 3. — * 1.50 A Világkrónikával együtt * 8. — * 4. — * 2. — Az előfizetések a Vasárnapi Ujság s Politikai Ujdonságok kiadóhivatalába, Budapest, egyetemutca 4., küldendők. — Egyes előfizetések legzélszerében postaltalvány által eszközölhetők, melye bérmentesítéssel csak egy darab öt krajczáros bélyeg szükséges.

Uj előfizetőink szíveskedjenek megrendelésüknél nevüket, lakhelyüket, valamint az utolsó postát világosan és olvashatóan kiírni. — Régi előfizetőink legzélszerében ugy járnak el, ha czimszalagjaikból, melyek alatt lapjaikat kapják, egyet, a postaltalvány szélére fölragasztva, beküldenek a kiadó-hivatalnak. — Külföldi előfizetésekre kérjük a postalgat meg határozott vitelidőjűt is csatolni. — Gyűjtőinknek tiz előfizetett példány után egy tisztelet-példánnyal szolgatunk.

SAKKJÁTÉK.

Jubileumi (1524. sz.) feladvány. A pesti sakk-kör elnökének, Erkel F. úrnak ajánlja Ehrenstein M.

Világos indúl és az ötödik lépésre matot mond.

Az 1517. sz. feladvány megfejtése. Silvera A. P. -tól.

Megfejtés. Világos. Sötét. 1. Hc4-b2 Kc5-b6 (a) 1. Hb2-d3 Kc4-t. sz. 2. Hc3-d5 Kc6-c5-a5 2. Hb2-d3 Kc4-t. sz. 3. F v. B. mat. Bb6-a6 mat.

1. Hc3-e2 + stb. 2. Hc3-e2 + stb. 1. Hc7-e6 (d) 1. Hb2-d3 Kc5-b6-d4 2. Hc3-e2 + stb. 3. Hc3-e4 v. Bb6-36 mat.

1. Hc3-e2 + stb. 2. Hc3-e2 + stb. 1. Hc7-e6 (e) 1. Hc3-e4 v. Bb6-36 mat. 2. Hc3-e2 + stb. 3. F v. H. B.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Az Erkel-sakk-társaság nevében: Exner Kornél. — Miskolcon: Bányaújvárosi Géza. — A pesti sakk-kör.

HETI-NAPTÁR, december hó.

Table with 3 columns: Nap (Day), Katholikus es protestáns, Görög-Orosz, and Izraelita. It lists religious observances and feast days for December.

Felét szerkesztő: Nagy Miklós. (L. egyetlen-tér 6. szám.)

An advertisement for 'Cobaltin-és-bél-ozklató' medicine, featuring a portrait of Dr. Serephaner J. J. and text describing the benefits of the medicine for various ailments.

Van szerencsénk a t. ez. közönség becses tudomására hozni, miszerint mai naptól fogva a

VÉGHLESI „VERA“ FORRÁS

égyvényes savanyuvize

Budapesten, VII., Erzsébet-körút 38. szám

alatti főraktárunkban mindig friss töltésben kapható.

Árak:	1/2	1	1 1/2	2	literes palaczk
	14	19	24	27	krajczár.

Minden 10 palaczkot meghaladó rendelmény bérmentesen hához szállítatik. — Az üres palaczkok visszavételnek.

Telefon-összeköttetés.

A forrás-kezelőség.

53. SZÁM. 1888. BUDAPEST, DECEMBER 30. XXXV. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: fél évre — 6 •
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
fél évre — 4 •
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt
fél évre — 3 •
Külföldi előfizetéseket a postailag meghatározott viteldíj is csatolva

Ó-ESZTENDŐ ESTÉJÉN.

— Alföldi rajz. —

MEGKONDULT a három öreg harang, s hívó szava által zúg a házak felett, ki a szélekig. Ó-estendő delutánja van, utolsó isteni tisztelet lesz ebben az esztendőben.

Özönlik a nép a templom felé tizedenként. Tulipánnal kihányt cizra szűrben a legények, felkötött bundában az idősebbek; itt-ott még birka-bekecs, nagy ritkán csüves és décz-bunda is tűnedezik elő, a régi módi tisztas maradványai.

A «fehér személyek» közül csak a fejkötés népség megy most, meg a gyermeklány-féle. A pártában maradt eladó otthon marad: ne mondják, hogy a «két karácsony-köz» után is «áruja magát».

Az alacsony boltozatu templomban mindenkinek megvan a maga helye. A renovációkor pusztulni kellett az ősi családi székeknek, melyek különböző rikító színekre festve nagy fehér betűkkel adták tudtul, hogy «ezen szék a nemes, nemzeti és vitélő ez s ez familiáé, készítődt Anno Domini ez s ez esztendőben»; hanem azért az egyformára csinált padok sem szüntették meg az ősi jogokat. Az anya első gondja megmutatni iskolától vált leányának, melyik a familia ősi helye «megülés ótától fogva».

Gyorsan telik a padosor; a karzatpárkány kiékesül a legények darutollas kalapjaitól. A harangok még zúgnak, a helyfoglalással járó nyüzgést, zsongást elnyomja a kórus alatti öregek éneke, a kik jó előre beülve, a kicsapott funerátor diktálása után ki tudja hányadik zsoldárt éneklük már.

Egyszerre elhagyja a kis harang, utána a «fertályos», majd utolsót kondúl a nagy harang is, bezúgva a nyitott ajtón át. Kántor uram megérkezik, az orgona megharsan, elfojtva az öregek gyalog énekét, s felhangzik a 237 dicséret:

«Örökkön örökké élő,
A változástól nem féltő
Jehova! mi Istenünk...»

A harmadik vers után megjelenik a fiatal tiszteletes a katedraban, s alkalmi imádságot kezd. Az öregek leborulnak a padokra, az asszonyok kendőt emelnek szájukhoz, melyet az egész imádkozás alatt ott tartanak, hogy «a mit a fül bevett, ki ne illanjon a szájon». Halk, álomszerű zsongás kíséri a tiszteletes szavait: az ezernyi ajak által utána suttogott imádság visszhangja. Az ima után, míg tiszteletes ur lefelé lépdél a

katedrából, a szerez gyermekek kifordítják a zsoldármutató táblákat, s felzendül az ének, mely közben oszlanak a hívek kifelé. Az ajtófelé állított perselyekre mintha fel volna írva a tiszteletes szava: «... adakozzanak a hívek e szent cézra!» Osusztatni kell abba, a kinél van, ha egy krajczárt is. Utolsó kiadás ez esztendőben, hadd menjen jóra!

A kilépő népet dobszó recsegése teszi figyelmessé. Most adják tudtul «szokásszerű módon» a tudnivalókat és tudniillket. Fehér sujtásos, kék mondéros hajdú áll a piac közepén, tekintélyes arccal nézve a gyülekező népet, melynek most már meg kell tudni, hogy hát a világi hatalmasok mit akarnak? Közhírré tevődik aztán

egy tucat vármegyei szabályrendelet, fűre-fára szóló. Ez most az uralkodó hivatalos járvány. A szegény ember feje csak úgy zúg, kóvályog a sok paragrafustól; ki tudná hát, hogy is kell most már valamit csinálni? Még egy-két tévedt liba publikáltatik, s egy eladó ház, azután a hajdú visszalépdél a városházához, a nép pedig eloszlik haza, tűzhelyéhez.

E közben alkonyodni kezd; az est árnya ráborul a házakra; az első csillagfény halványan csillan elő az égboltozatról, mely elé szürke fátyolt von az alacsony kéményekből felszálló füst.

Az utcák csendesek, mintha kihalt volna minden. De ez a csend nem tart sokáig. Egyszerre a homályból árnyak kelnek elő mindenfelől, pia-

Sipőcz-féle gyógyborok!

Ezen közedveltségnek örvendő és az orvosok által is a legnagyobb elismerésben részesült gyógyboraim, melyek hason készítményű külföldiekkel a versenyt bátran kiállják, a legjobb minőségű anyagokból készítem ezen borok étvágygerjesztő, idegerősítő, a vérképződést elősegítő diätetikus készítmények;

Pepsin bor

kitünő hatású mindennemű gyermekbajoknál, vérszegény és tuberkulosus gyermeknél, megszünteti a gyomorégést a bor v. sörnek túlságos élvezete után. 1 palaczk ára 1 frt 60.

Coca bor

az idegrendszer élénkítésére, erősítésére és tevékenységének fokozására orvosilag sokszorosan ajánlott becses szer, rögtön megszüntet mindennemű ideges fájdalmat, migrént, fog- és arcfájdalmat. 1 palaczk ára 1 frt 60 kr.

China és China vasbor

éspádság, vérszegénység, étvágytalanságnál, általános gyengeségnél hosszú és nehéz betegségek után a legjobb sikerrel lesz használva és végre kitünő erősítő szernek bizonyult az agykorban. 1 palaczk ára 1 frt 60.

10 üveg egyszerre rendelve 12 frt oszt. ért.

SIPŐCZ ISTVAN
gyógyszerész.

Művegyészet laboratoriuma Pécsott.

Franciaország és a Külföld Minden illatszerész ó nél és Po- drásznál

LA VELOUTINE

Különleges Rizspora BISMUTTAL VEGYITVE
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS

A Ch. FAY-féle párisi cég „LA VELOUTINE” különleges rizspora eredeti minőségben kapható és utánvétellel is megrendelhető

VÉRTESSI SÁNDOR illatszertárában
Budapesten, Kigó-tér 8. szám.

Lueff Sándor illatszerész
Váci utca 22. sz. BUDAPEST, Nemzeti szálloda.
Ajánlja áus választékú 3811

illatszer-raktárát,

u. m. legújabb és díszesebb illatszer-dobozok, szappan- és toilletevizek, illatfeskendőket, garnitúrákat, gyöngyházból és elefántosont fésűket, körömmecseszereket, aszaporozószereket, toilletevízkeket, sachtetket, tűs fúszket és tüket békatéknosontból, illatszereket szilárd anyagban stb. a legolcsóbb árakon.

Vidéki megrendelések utánvétellel pontosan eszközöltetnek.

1-55 os. kir. kiár. szabad. ujonnan javított

ruganyos sérvkötők

biztonsági övvel és

Fontos szonvedőinek

sérvvédővel.

Fontos szonvedőinek

Legújabb találmány az amerikai, ujonnan javított ruganyos sérvkötő Politzertől; ez rugók nélkül van, tisztán ruggyantából művezesen szerkesztve az a célja, hogy még a legidősebb sérvket is lehető legrovidebb idő alatt egyenesen felvessze a bors, s egy nappal a legerősebb munkánál, vagy a sokat járásnál, mint szintén éjjel alvásában is használhatók, a nélküli, hogy a sérvbajban szenvedő hivatásában legkevesebb maradjon, mivelhogy a szenvedő testére kiválóképen jóható, kellemes nyomást gyakorol, s a legtöbb esetben még a sérv biztos gyógyulását is eszközöl. A legtöbb orvosi tekintélyek által elismerve, megvizsgálva s a legjobbnak találva: professor Kovács a sebészeti kóros alelnöke, dr. Gross Lajos magy. kir. egészségügyi tanácsos, dr. Glök Ignác kir. törvényes orvosi által.

Alólírott egyszerűen nagy raktárt is tart angol és francia acél sérvkötők, függőszék készleteket (suspensorium) gummiból, szövöttek, mint szintén szarvasbőrű, a szarvasbőr és gummi suspensoriumok célja, hogy a tégulást megakadályozzák.

Méhfeskendők, légpárnák, ágybetétek, per órákat, préservatívumok, gummibizonyok és mindennemű gummi árucikkek. Sérvkötőknél kérem megjelölni: jobb, bal vagy ketőse, mint szintén a test bőségét is. Megrendeléseket utánvétellel mellett elfogad.

POLITZER MÓR

csász. kir. szab. sérvkötő-készítő Budapesten, Deák Ferenc-utca. Valódi francia és amerikai gummi-óvazerek (préservatív) tuzatonként 3-4 frt. Női különlegességek tuzatonként 2-4 frt.

Árak: urak, nők, gyerekek és gyermekek számára, egyoldalunk árba 6-10 frt, a kettőseknél árba 10-16 frt, gyermeknek felével olcsóbb. Ugyanitt kapható legjobb amerikai sérvkötés. Egy tégely ára 3 frt 50 kr.

Ma-

gyar Házasszony háztartási és szeprodalmi hiteltűpnek előfizetési ára: egész évre frt 6.— fél évre „ 3.— negyedévre „ 1.50 Mutatványzámok ki-vánatra ingyen és bérmentve küldetnek

A Magyar Házasszony' kiadóhivatala Budapest nagy-korona-utca 20.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban, Budapesten, IV., egyetem-utca 4. sz. alatt.

Mint legolcsóbb értékpapirt nagy nyereményekkel és 60 évre terjedő játéktérrel ajánljuk a

JÓ-SZIV SORSJEGYEKET,

melyeknek 1889-ben három huzásuk van

kétszer 30,000 forintos és egyszer 15,000 forintos főnyereménynel s sok nagy mellényereménynel.

Legközelebbi huzás már február 15-én 30,000 frtos főnyereménynel.

Minden sorsjegy okvetlen kihuzatik; a kölcsön biztosítására szolgál a «Jó-sziv» egyesület által a Magyar földhitelintézet-nél letett 1.100,000 frt magyar papírjradék-kötvényből és 50,000 frt készpénzből álló sorsolási alap.

Vétel és eladás a budapesti tőzsdén jegyzett napi árfolyamon.

A Magyar leszámoló- és pénzváltó-bank váltó-üzlete,
Budapest, Dorottya-utca, Wurm-udvar.

AZ ESZTENDŐ UTOLSÓ ESTÉJÉN.